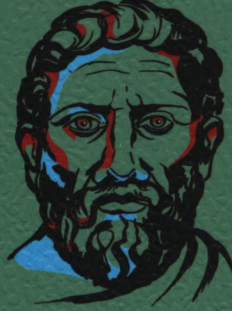


LYSİS



PLATON

Eski Yunancadan Çevirenler

Y. Gurur Sev

Osman Baran Kaplan



PINHAN

felsefe

PİNHAN YAYINCILIK
Litros Yolu, Fatih San. Sitesi No: 12/214-215
Topkapı/Zeytinburnu İstanbul
Tel: (0212) 259 27 60 Faks: (0212) 565 16 74
www.pinhanyayincilik.com
info@pinhanyayincilik.com
Sertifika No: 40676

Kaynak metin:
Plato Volume III | Loeb Classical Library 166

Lysis
Platon

© Pinhan Yayıncılık, 2020
Türkçe çeviri © Y. Gurur Sev | Osman Baran Kaplan 2020

Birinci Basım: Ocak 2020

Genel Yayın Yönetmeni: Mahmut Sever
Çeviri Editörü: Adem Beyaz
Kapak Tasarımı: Mahmut Sever
Dizgi: Adem Beyaz

Teknik Hazırlık, Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu Fatih San. Sitesi No: 12/197-203
Topkapı-İstanbul Tel: (0212) 567 80 03
Sertifika No: 44865

Pinhan Yayıncılık: 231 Felsefe Dizisi: 64

ISBN: 978-605-7768-08-7

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metnin, gerek görsel malzemenin yayınevinden izin alınmadan herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ve dağıtılması 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturur.

Lysis

PLATON

Eski Yunancadan Çevirenler
Y. Gurur Sev
Osman Baran Kaplan



ΛΥΣΙΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΙΠΠΟΘΑΛΗΣ, ΚΤΗΣΙΠΠΟΣ, ΜΕΝΕΞΕΝΟΣ, ΛΥΣΙΣ

[203] Ἐπορευόμενῃ μὲν ἐξ Ἀκαδημείας εὐθὺς Λυκείου τὴν ἔξω τείχους ὑπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος· ἐπειδὴ δ' ἐγενόμην κατὰ τὴν πυλίδα ἢ ἢ Πάνοπος κρήνην, ἐνταῦθα συνέτυχον Ἴπποθάλει τε τῷ Ἰερωνύμῳ καὶ Κτησίππῳ τῷ Παιανιεῖ καὶ ἄλλοις μετὰ τούτων νεανίσκοις ἀθρόοις συνεστῶσι. καὶ με προσιόντα ὁ Ἴπποθάλης ἰδὼν, ὦ Σώκρατες, ἔφη, ποῖ δὴ πορεύῃ καὶ πόθεν;

[B] Ἐξ Ἀκαδημείας, ἦν δ' ἐγώ, πορεύομαι εὐθὺς Λυκείου.

Δεῦρο δὴ, ἢ δ' ὅς, εὐθὺς ἡμῶν. οὐ παραβάλλεις; ἄξιον μέντοι.

Ποῖ, ἔφην ἐγώ, λέγεις, καὶ παρὰ τίνας τοὺς ὑμᾶς;

Δεῦρο, ἔφη, δείξας μοι ἐν τῷ καταντικρὺ τοῦ τείχους περίβολόν τέ τινα καὶ θύραν ἀνεωγμένην, διατρίβομεν δέ, ἢ δ' ὅς, αὐτόθι ἡμεῖς τε αὐτοὶ καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοὶ καὶ καλοί.

[204] Ἔστι δὲ δὴ τί τοῦτο, καὶ τίς ἢ διατριβή;

Παλαιίστρα, ἔφη, νεωστὶ ᾠκοδομημένη· ἢ δὲ διατριβὴ τὰ πολλὰ ἐν λόγοις, ὧν ἡδέως ἂν σοι μεταδιδόιμεν.

Καλῶς γε, ἦν δ' ἐγώ, ποιοῦντες· διδάσκει δὲ τίς αὐτόθι;

Σὸς ἐταῖρός γε, ἢ δ' ὅς, καὶ ἐπαινέτης, Μίκκος.

Μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐ φαῦλός γε ἀνὴρ, ἀλλ' ἱκανὸς σοφιστής.

Βούλει οὖν ἔπεσθαι, ἔφη, ἵνα καὶ ἴδῃς τοὺς ὄντας αὐτόθι;

[B] Πρῶτον ἡδέως ἀκούσαιμ' ἂν ἐπὶ τῷ καὶ εἴσειμι καὶ τίς ὁ καλός.

Ἄλλος, ἔφη, ἄλλῳ ἡμῶν δοκεῖ ὥς Σώκρατες.

Σοὶ δὲ δὴ τίς, ὦ Ἰππόθαλες; τοῦτό μοι εἰπέ.

Lysis

Sokrates, Hippothales, Ktesippos, Meneksenos, Lysis.

[203] Akademeia'dan Lykeion'a doğru, surların dışında, sur dibinden gidiyordum; Panops çeşmesinin bulunduğu küçük kapıya vardığımda, Hieronymos oğlu Hippothales ve Paianialı Ktesippos ile birlikte ayakta dikilen bir grup delikanlıya rastladım. Onlara yaklaştığımı gören Hippothales, "Sokrates," dedi, "nereden geliyorsun? Nereye böyle?"

[B] "Akademeia'dan," dedim, "Lykeion'a doğru gidiyorum."

"Bu yana gelsene, bize doğru," dedi. "Gelmeyecek misin? Geldiğine degecek bak."

"Nereyi kastediyorsun?" dedim, "biz dediğin kim?"

"Buraya" dedi, surun karşısındaki kapısı açık alanı işaret ederek, "zamanımızı burada geçiriyoruz, bizimle birlikte pek çok başkaları ve güzeller de var."

[204] "Orası nedir, nasıl vakit geçiriyorsunuz orada?"

"Yeni inşa edilmiş bir güreş okulu" dedi, "zamanımızın çoğunu tartışmalarla geçiriyoruz, bize katılmadan memnuniyet duyarız."

"Güzel iş yapıyorsunuz" dedim; "peki, kim ders veriyor burada?"

"Kankan," dedi "ve hayranın Mikkos."

"Valla," dedim, "fena adam değildir, yetkin de bir sofisttir."

"Öyleyse benimle gelip" dedi, "kimler var görmek istemez misin?"

[B] "Önce niçin geldiğimi ve güzelin kim olduğunu işitseydim memnun olurum."

"Her birimizin," dedi, "görüşü farklı, Sokrates."

"Serin için kim, Hippothales, de bana?"

Καὶ ὡς ἐρωτηθεὶς ἡρυσθρίασεν. καὶ ἐγὼ εἶπον· Ὡ παῖ Ἰερωνύμου Ἰππόθαλες, τοῦτο μὲν μηκέτι εἵπης, εἴτε ἐρᾷς του εἴτε μὴ· οἶδα γὰρ ὅτι οὐ μόνον ἐρᾷς, ἀλλὰ καὶ πόρρω ἤδη εἰ πορευόμενος τοῦ ἐρωτος. εἰμὶ δ' ἐγὼ τὰ μὲν ἄλλα φαῦλος καὶ [C] ἄχρηστος, τοῦτο δέ μοι πῶς ἐκ θεοῦ δέδοται, ταχὺ οἶψ' εἶναι γινῶναι ἐρώντά τε καὶ ἐρώμενον.

Καὶ ὡς ἀκούσας πολὺ ἔτι μᾶλλον ἡρυσθρίασεν. ὁ οὖν Κτήσιππος, Ἀστειόν γε, ἢ δ' ὅς, ὅτι ἐρυσθρίας, ὦ Ἰππόθαλες, καὶ ὀκνεῖς εἰπεῖν Σωκράτει τοῦνομα· ἐὰν δ' οὗτος καὶ σμικρὸν χρόνον συνδιατρίψῃ σοι, παραταθήσεται ὑπὸ σοῦ ἀκούων θαμὰ λέγοντος. ἡμῶν γοῦν, ὦ Σώκρατες, ἐκκεκώφωκε τὰ ὦτα καὶ [D] ἐμπέπληκε Λύσιδος· ἂν μὲν δὴ καὶ ὑποπῇ, εὐμαρία ἡμῖν ἐστὶ καὶ ἐξ ὕπνου ἐγρομένοις Λύσιδος οἶσθαι τοῦνομα ἀκούειν. καὶ ἃ μὲν καταλογάδην διηγείται, δεινὰ ὄντα, οὐ πάνυ τι δεινὰ ἐστίν, ἀλλ' ἐπειδὴν τὰ ποιήματα ἡμῶν ἐπιχειρήσῃ καταντλεῖν καὶ συγγράμματα. καὶ ὅ ἐστι τούτων δεινότερον, ὅτι καὶ ἄδει εἰς τὰ παιδικὰ φωνῇ θαυμασίᾳ, ἣν ἡμᾶς δεῖ ἀκούοντας ἀνέχεσθαι. νῦν δὲ ἐρωτώμενος ὑπὸ σοῦ ἐρυσθρία.

[E] Ἔστι δέ, ἦν δ' ἐγὼ, ὁ Λύσις νέος τις, ὡς ἔοικε· Ετεκμαίρομαι δέ, ὅτι ἀκούσας τοῦνομα οὐκ ἔγνω.

Οὐ γὰρ πάνυ, ἔφη, τὸ αὐτοῦ τοῦνομα λέγουσιν, ἀλλ' ἔτι πατρόθεν ἐπονομάζεται διὰ τὸ σφόδρα τὸν πατέρα γινώσκεσθαι αὐτοῦ. ἐπεὶ εὖ οἶδ' ὅτι πολλοῦ δεῖς τὸ εἶδος ἀγνοεῖν τοῦ παιδός· ἱκανὸς γὰρ καὶ ἀπὸ μόνου τούτου γινώσκεσθαι.

Λεγέσθω, ἦν δ' ἐγὼ, οὔτινος ἔστιν.

Δημοκράτους, ἔφη, τοῦ Αἰξωνέως ὁ πρεσβύτατος υἱός.

Εἶεν, ἦν δ' ἐγὼ, ὦ Ἰππόθαλες, ὡς γενναῖον καὶ νεανικὸν τοῦτον τὸν ἔρωτα πανταχῇ ἀνηῦρες· καί μοι ἴθι ἐπιδείξαι ἃ καὶ τοῖσδε ἐπιδείκνυσαι, [205] ἵνα εἰδῶ εἰ ἐπίστασαι ἃ χρὴ ἐραστὴν περὶ παιδικῶν πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς ἄλλους λέγειν.

Τούτων δέ τι, ἔφη, σταθμᾷ, ὦ Σώκρατες, ὧν ὅδε λέγει;

Πότερον, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ τὸ ἐρᾶν ἑξαρκὸς εἰ οὐ λέγει ὅδε;

Οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἀλλὰ μὴ ποιεῖν εἰς τὰ παιδικὰ μηδὲ συγγράφειν.

Οὐχ ὑγιαίνει, ἔφη ὁ Κτήσιππος, ἀλλὰ ληρεῖ τε καὶ μαίνεται.

Καὶ ἐγὼ εἶπον Ὡ Ἰππόθαλες, οὐ τι τῶν μέτρων [B] δέομαι ἀκοῦσαι οὐδὲ μέλος εἰ τι πεποίηκας εἰς τὸν νεανίσκον, ἀλλὰ τῆς διανοίας, ἵνα εἰδῶ τίνα τρόπον προσφέρῃ πρὸς τὰ παιδικά.

Soru karşısında kızardı. Ben de dedim ki, "Buna cevap vermek zorunda değilsin Hieronymos oğlu Hippothales, bunların herhangi birine âşık olup olmadığını söylemene lüzum yok. Âşık olmakla kalmadığını, fakat aşktan da ötelere gittiğini görebiliyorum. Her ne kadar kusurlu ve [C] yaramaz bir adam olsam da tanrılar, âşığı ve maşuğu anlama gücünü bahsetmiş bana."

Bunu işitince daha da kızardı. Ktesippos şöyle dedi: "Hippothales, kızarman ve Sokrates'e isim vermekten çekinmen çok hoş. Ama eğer Sokrates seninle biraz zaman geçirecek olsa, senden bu ismi boyuna işitmekten bitkin düşerdi. Sağır olduk artık, Sokrates, [D] kulaklarımız Lysis ismiyle doldu. Hele bir de içti mi, bu adı o kadar çok anıyor ki, uykumuzdan uyandığımızda hâlâ Lysis ismini duyduğumuzu düşünüyoruz. Günlük konuşmalarında ondan bahsetmesi zaten korkunç, ama bizi şiir ve yazılarına boğduğu zamanki kadar değil. Daha da korkuncu, iğrenç sesiyle sevgilisine söylediği şarkıları dinlemek zorunda kaldığımız anlar. Ve şimdi sen ona sorunca kızarıyor!"

[E] "Görünen o ki Lysis genç biri" dedim, "çünkü bu ismi işittiğimde tanıyamadım."

"Kendi adı pek kullanılmaz da ondan," dedi, "daha ziyade babasının adıyla seslenilir ona, çünkü babası oldukça tanınmış biridir. Oğlanın nasıl görüldüğünü bilmemene ihtimal vermiyorum, bir kez görmek, onu tanımak için yeter."

"Kimin oğlu olduğunu söyle." dedim.

"Aiksoneli Demokrates'in," dedi, "en büyük oğlu."

"Tebrikler Hippothales," dedim, "âşık olmak için her bakımdan asil ve taze birini bulmuşsun! Şimdi gel ve bana bu insanlara yaptıklarını göster ki, [205] sevgilin hakkında onun yüzüne ya da başkalarına neler söylemen gerektiğini bilip bilmediğini anlayabileyim."

"Bunun," dedi <Hippothales>, "söylediklerini ciddiye alıyor musun Sokrates?"

"Peki," dedim, "söylediği kişiye âşık olduğunu inkâr mı ediyorsun?"

"Hayır," dedi, "ama sevgilime şiir ya da başka bir şey yazdığımı inkâr ediyorum."

"Sağlıklı değil bu," dedi Ktesippos, "saçmalıyor ve de delirmiş."

"Hippothales," dedim, "bu taze hakkında [B] yazdığın şiir veya şarkıları değil, düşüncelerini işitmek istiyorum ki, sevgiline nasıl davrandığını bileyim."

Ὅδε δὴ πού σοι, ἔφη, ἐρεῖ· ἀκριβῶς γὰρ ἐπίσταται καὶ μέμνηται, εἴπερ, ὡς λέγει, ὑπ' ἐμοῦ ἀεὶ ἀκούων διατεθρύληται.

Νῆ τοὺς θεοὺς, ἔφη ὁ Κτήσιππος, πάνυ γε. καὶ γὰρ ἐστὶ καταγέλαστα, ὧ Σώκρατες τὸ γὰρ ἐραστήν ὄντα καὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων τὸν νοῦν προσέχοντα τῷ παιδί ἴδιον μὲν μηδὲν ἔχειν λέγειν, ὁ οὐχὶ καὶν παῖς εἴποι, πῶς οὐχὶ [C] καταγέλαστον; ἃ δὲ ἡ πόλις ὅλη ἄδει περὶ Δημοκράτους καὶ Λύσιδος τοῦ πάππου τοῦ παιδὸς καὶ πάντων πέρι τῶν προγόνων, πλούτους τε καὶ ἵπποτροφίας καὶ νίκας Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ τεθρίπποις τε καὶ κέλῃσι, ταῦτα ποιεῖ τε καὶ λέγει, πρὸς δὲ τούτοις ἔτι τούτων κρονικώτερα. τὸν γὰρ τοῦ Ἡρακλέους ξενισμὸν πρῶτην ἡμῖν ἐν ποιήματί τινι διῆει, ὡς διὰ τὴν τοῦ Ἡρακλέους συγγένειαν ὁ πρόγονος αὐτῶν ὑποδέξαιτο [D] τὸν Ἡρακλέα, γεγονῶς αὐτὸς ἐκ Διὸς τε καὶ τῆς τοῦ δήμου ἀρχηγέτου θυγατρὸς, ἅπερ αἱ γραῖαι ἄδουσι, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὧ Σώκρατες· ταῦτ' ἐστὶν ἃ οὗτος λέγων τε καὶ ἄδων ἀναγκάζει καὶ ἡμᾶς ἀκροᾶσθαι.

Καὶ ἐγὼ ἀκούσας εἶπον· ὦ καταγέλαστε Ἰππόθαλες, πρὶν νενικηκέναι ποιεῖς τε καὶ ἄδεις εἰς σαυτὸν ἐγκώμιον;

Ἀλλ' οὐκ εἰς ἐμαυτόν, ἔφη, ὧ Σώκρατες, οὔτε ποιῶ οὔτε ἄδω.

Οὐκ οἶει γε, ἦν δ' ἐγώ.

Τὸ δὲ πῶς ἔχει; ἔφη.

[E] Πάντων μάλιστα, εἶπον, εἰς σὲ τείνουσιν αὐταὶ αἱ ᾠδαί. ἐὰν μὲν γὰρ ἔλῃς τὰ παιδικὰ τοιαῦτα ὄντα, κόσμος σοι ἔσται τὰ λεχθέντα καὶ ἀσθέντα καὶ τῷ ὄντι ἐγκώμια ὥσπερ νενικηκότι, ὅτι τοιούτων παιδικῶν ἔτυχες· ἐὰν δέ σε διαφύγῃ, ὅσῳ ἂν μείζω σοι εἰρημένα ἢ ἐγκώμια περὶ τῶν παιδικῶν, τοσούτῳ μειζόνων δόξεις καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἐστερημένος καταγέλαστος εἶναι. ὅστις [206] οὖν τὰ ἐρωτικά, ὧ φίλε, σοφός, οὐκ ἐπαινεῖ τὸν ἐρώμενον πρὶν ἂν ἔλῃ, δεδιώς τὸ μέλλον ὅπῃ ἀποβήσεται. καὶ ἅμα οἱ καλοί, ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐπαινῇ καὶ αὖξῃ, φρονήματος ἐμπίπλυνται καὶ μεγαλαυχίας· ἢ οὐκ οἶει;

Ἐγωγε, ἔφη.

Οὐκοῦν ὅσῳ ἂν μεγαλαυχότεροι ᾧσι, δυσαλωτότεροι γίνονται;

Εἰκός γε.

Ποῖός τις οὖν ἂν σοι δοκεῖ θηρευτὴς εἶναι, εἰ ἀνασοβοῖ θηρεύων καὶ δυσαλωτοτέραν τὴν ἄγραν ποιοῖ;

“Peki,” dedi, “neden ona sormuyorsun? Boyuna benden bunları işitmekten sağır olduğuna göre, hepsini net bir şekilde ezbere biliyor olmalı.”

“Tanrı aşkına,” dedi Ktesippos, “kesinlikle <biliyorum.> Gülünç, Sokrates, zira bu adam bu oğlana âşık ve başkalarından farklı olarak ona kafayı takmış olmasına rağmen onun hakkında bir çocuğun bile kolaylıkla söyleyebileceği özgün tek bir şey söyleyemiyor. [C] Gülünç değil mi? Şiir ve yazılarında, Demokrates’in tüm kentin bildiği serveti hakkında, çocuğun dedesi Lysis hakkında, çocuğun ataları, onların zenginlikleri, ahırları hakkında, Delphoi’de, İsthmos’ta, Nemea’da at ya da at arabası yarışlarında kazandıkları zaferler hakkında bütün kentin ağzında dolaşan öyküler ve daha bir sürü saçma sapan şey anlatıyor. Daha evvelsi gün, [D] bir şiirinde Herakles için verilen bir daveti anlattı bize, sözde atalarından biri onunla akra-baymış da evinde ağırlamış onu, bu ata da Zeus’un soyundanmış ve ülkenin kurucusunun kızıymış. Anlayacağın, bir sürü kocakarı masalı ve daha neler neler, Sokrates. Bize söylediği ve mırıldandığı, dinlemek zorunda kaldığımız şeyler bunlar.”

Bunu işittiğimde şöyle dedim: “Gülünçsün Hippothales, daha kazanmadan zafer şarkılarıyla kendine methiyeler mi düzüyorsun?”

“Kendim için değil, Sokrates,” dedi, “bu şiirler, bu şarkılar.”

“Sen öyle san” dedim.

“Nasıl yani?” dedi.

[E] “Herkesten çok,” dedim, “seni övüyor bu şarkılar. Böyle bir sevgiliyi elde ettiğinde, daha öncesinde onu metheden bütün sözlerin ve şarkıların seni muzaffer gösterir, ne de olsa böylesi bir sevgiliyi tavlamışsındır. Ama eğer olur da çekip giderse, sevgiline düzdüğün methiyeler ne kadar büyük olursa, güzellikten ve iyilikten o kadar mahrum kalır, bir o kadar da gülünç duruma düşersin. Bu yüzden [206] dostum, aşk meşk meselelerinde bilge biri, karşısındakini elde edene dek onu övmez, ileride olacıklardan çekinir. Üstelik ne zaman birileri onları övecek ve yüceltecek olursa, güzeller kibre kapılır ve kendilerini büyük görmeye başlarlar. Sence de öyle değil mi?”

“Kesinlikle öyle.” dedi.

“Ayrıca kendilerini ne kadar büyük görürlerse, elde edilmeleri de bir o kadar güçleşir.”

“Öyle görünüyor.”

“Peki, avını korkutarak, onu yakalamayı zorlaştıran bir avcı hakkında ne düşünürsün?”

Δήλον ὅτι φαῦλος.

[B] Καὶ μὲν δὴ λόγοις τε καὶ ῥῥαῖς μὴ κηλεῖν ἀλλ' ἐξαγριαίνειν πολλή ἀμουσία· ἡ γάρ;

Δοκεῖ μοι.

Σκόπει δὴ, ὦ Ἰππόθαλες, ὅπως μὴ πᾶσι τούτοις ἔνοχον σαυτὸν ποιήσεις διὰ τὴν ποίησιν· καίτοι οἶμαι ἐγὼ ἄνδρα ποιήσει βλάπτοντα ἑαυτὸν οὐκ ἂν σε ἐθέλῃν ὁμολογῆσαι ὡς ἀγαθός ποτ' ἐστὶ ποιητής, βλαβερός ὦν ἑαυτῷ.

Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη· πολλή γάρ ἂν ἀλογία εἴη· ἀλλὰ διὰ ταῦτα δὴ σοι, ὦ Σώκρατες, ἀνακοινοῦμαι, [C] καὶ εἴ τι ἄλλο ἔχεις, συμβούλευε τίνα ἂν τις λόγον διαλεγόμενος ἢ τί πράττων προσφιλῆς παιδικοῖς γένοιτο.

Οὐ ῥάδιον, ἦν δ' ἐγώ, εἰπεῖν· ἀλλ' εἴ μοι ἐβελήσαις αὐτὸν ποιῆσαι εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἴσως ἂν δυναίμην σοι ἐπιδείξαι, ἃ χρὴ αὐτῷ διαλέγεσθαι ἀντὶ τούτων ὧν οὗτοι λέγουν τε καὶ ἄδειν φασὶ σε.

Ἀλλ' οὐδέν, ἔφη, χαλεπόν. ἂν γὰρ εἰσέλθῃς μετὰ Κτησίππου τοῦδε καὶ καθεζόμενος διαλέγῃ, οἶμαι μὲν καὶ αὐτός σοι πρόσεισι· φιλήκοος γάρ, [D] ὦ Σώκρατες, διαφερόντως ἐστὶ, καὶ ἅμα, ὡς Ἑρμαῖα ἄγουσιν, ἀναμειγμένοι ἐν ταῦτῳ εἰσιν οἱ τε νεανίσκοι καὶ οἱ παῖδες· πρόσεισιν οὖν σοι· εἰ δὲ μὴ, Κτησίππῳ συνήθης ἐστὶ διὰ τὸν τούτου ἀνεψιὸν Μενέξενον· Μενέξενῳ μὲν γὰρ δὴ πάντων μάλιστα ἐταῖρος ὦν τυγχάνει καλεσάτω οὖν οὗτος αὐτόν, ἐὰν ἄρα μὴ προσῇ αὐτός.

Ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ, χρὴ ποιεῖν. καὶ ἅμα λαβὼν [E] τὸν Κτήσιππον προσῆα εἰς τὴν παλαίστραν· οἱ δ' ἄλλοι ὕστεροι ἡμῶν ἦσαν. εἰσελθόντες δὲ κατελάβομεν αὐτόθι τεθυκότας τε τοὺς παῖδας καὶ τὰ περὶ τὰ ἱερεῖα σχεδόν τι ἤδη πεποιημένα, ἀστραγαλίζοντάς τε δὴ καὶ κεκοσμημένους ἅπαν· τας. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ἐν τῇ αὐλῇ ἔπαιζον ἔξω, οἱ δὲ τινες τοῦ ἀποδυτηρίου ἐν γωνίᾳ ἡρτίαζον ἀστραγάλοις παμπόλλοις, ἐκ φορμίσκων τινῶν προαιρούμενοι· τούτους δὲ περιέστασαν ἄλλοι θεωροῦντες. ὦν δὴ καὶ ὁ Λύσις ἦν, καὶ εἰστήκει [207] ἐν τοῖς παισὶ τε καὶ νεανίσκοις ἐστεφανωμένος καὶ τὴν ὄψιν διαφέρων, οὐ τὸ καλὸς εἶναι μόνον ἄξιός ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὅτι καλός τε κάγαθός. καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ καταντικρὺ ἀποχωρήσαντες ἐκαθεζόμεθα—ἦν γὰρ αὐτόθι ἡσυχία—καὶ τι ἀλλήλοις διελεγόμεθα. περιστρεφόμενος οὖν ὁ Λύσις θαμὰ ἐπεσκοπεῖτο ἡμᾶς, καὶ δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν προσελθεῖν. τέως μὲν οὖν ἠπόρει τε καὶ ὤκνει μόνος [B]

“Belli ki kusurlu biri.”

[B] “Onu sözler ve şarkılarla cezbetmek yerine kışkırtmak büyük dangalaklık olmaz mı?”

“Bana da öyle görünüyor.”

“Dikkat et, Hippothales, şiirinle kendini tüm bunlara maruz bırakma. Şiiriyle kendine zarar veren bir adamın iyi bir şair olduğunu söyleyeceğini sanmıyorum, sonuçta kendine zarar veriyor.”

“Yok valla” dedi. “Bu çok mantıksız olurdu. Ama bu yüzden bunları seninle paylaşıyorum, Sokrates. [C] Sevgilinin sevgilisi olmak için ona söylenilmesi veya yapılması gereken şeyler hakkında bana verebileceğin tavsiyeler varsa durma”

“Kolay değil” dedim, “bunu söylemek. Ama eğer beni onunla konuşturabilirsen, bunların anlattıkları gibi ona şiirler ve şarkılar söylemek yerine, onunla ne konuşman gerektiğini sana gösterebilirim.”

“Hiç de zor değil” dedi. “Eğer Ktesippos ile buraya gelip, oturup konuşmaya başlarsanız, kendiliğinden size gelecektir. Dinlemeyi sever çünkü, [D] Sokrates, aşırı derecede. Ayrıca Hermaia şenlikleri sürüyor, bu yüzden gençler ve oğlanlar hep bir aradadır. Sana gelecektir; ama eğer gelmezse, Ktesippos onu yeğeni Meneksenos’tan ötürü tanır; Meneksenos Lysis’in kankasıdır. Eğer kendiliğinden gelmezse Ktesippos’a arat onu, buldur da.”

“Yapmamız gereken bu” dedim ve [E] Ktesippos’u yanıma alıp güreş okuluna girdim, diğerleri de arkamızdan geldi. İçeri girdiğimizde, kurban kesilmiş, tören henüz bitmişti; üzerinde bayramlıklarıyla oğlanlar aşık atıyorlardı. Çoğu dışarıdaki avluda oynuyordu, bir kısmı da küçük sepetlerden çıkardıkları çok sayıda aşık ile soyunma odasının köşesinde tek mi çift mi oynuyordu. Diğerleri de ayakta bu grubu izliyordu ve aralarında Lysis de vardı. Başında çelengiyle Lysis, oğlanlar ile gençler arasında dikkat çekiyordu, sadece [207] güzelliğiyle değil, güzel ve iyi [kalokagathos] <kişiliğiyle> de adından söz ettiriyordu. Biz de odanın görece daha sessiz olan diğer tarafına gittik ve kendi aramızda konuşmaya başladık. Lysis, açıkça bize katılmayı arzu etse de çok utangaç olduğundan [B]

προσιέναι· ἔπειτα ὁ Μενέξενος ἐκ τῆς αὐλῆς μεταξὺ παίζων εἰσέρχεται, καὶ ὡς εἶδεν ἐμέ τε καὶ τὸν Κτήσιππον, ἦει παρακαθιζόμενος· ἰδὼν οὖν αὐτὸν ὁ Λύσις ἔσπετο καὶ συμπαρεκαθέζετο μετὰ τοῦ Μενεξένου. προσῆλθον δὴ καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἴπποθάλης, ἐπεὶ πλείους ἑώρα ἐφισταμένους, τούτους ἐπηλυγισάμενος προσέστη ἢ μὴ ᾤετο κατόψεσθαι τὸν Λύσιν, δεδιὼς μὴ αὐτῷ ἀπεχθάνοιτο· καὶ οὕτω προσεστὼς ἤκροατο.

Καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν Μενέξενον ἀποβλέψας, ὦ παῖ Δημοφῶντος, ἦν δ' ἐγώ, πότερος ὑμῶν πρεσβύτερος;

Ἀμφισβητοῦμεν, ἔφη.

[C] Οὐκοῦν καὶ ὁπότερος γενναιότερος, ἐρίζοιτ' ἄν, ἦν δ' ἐγώ.

Πάνυ γε, ἔφη.

Καὶ μὴν ὁπότερός γε καλλίων, ὡσαύτως.

Ἐγελασάτην οὖν ἄμφω.

Οὐ μὴν ὁπότερός γε, ἔφην, πλουσιώτερος ὑμῶν, οὐκ ἐρήσομαι· φίλω γάρ ἐστον. ἦ γάρ;

Πάνυ γ', ἐφάτην.

Οὐκοῦν κοινὰ τὰ γε φίλων λέγεται, ὥστε τούτῳ γε οὐδὲν διοίσετον, εἶπερ ἀληθῆ περὶ τῆς φιλίας λέγετον.

Συνεφάτην.

[D] Ἐπεχειρουν δὴ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶν ὁπότερος δικαιότερος καὶ σοφώτερος αὐτῶν εἴη. μεταξὺ οὖν τις προσελθὼν ἀνέστησε τὸν Μενέξενον, φάσκων καλεῖν τὸν παιδοτρίβην· ἐδόκει γάρ μοι ἱεροποιῶν τυγχάνειν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ᾤχετο· ἐγὼ δὲ τὸν Λύσιν ἡρόμην, Ἥ που, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Λύσι, σφόδρα φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ;

Πάνυ γε, ἦ δ' ὅς.

Οὐκοῦν βούλονται ἄν σε ὡς [E] εὐδαιμονέστατον εἶναι;

Πῶς γὰρ οὐ;

Δοκεῖ δέ σοι εὐδαίμων εἶναι ἄνθρωπος δουλεύων τε καὶ ᾧ μηδὲν ἐξείη ποιεῖν ὧν ἐπιθυμοῖ;

Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε, ἔφη.

etrafta dolanmaya devam etti. Bir süre sonra, avluda oynayan Meneksenos mola verdi; Ktesippos'u ve beni görünce yanımıza gelip oturdu. Meneksenos'un yanımıza geldiğini gören Lysis, Meneksenos'un hemen yanına oturdu. Sonra başkaları da geldi, Hippothales de çevremizde küçük bir kalabalığın toplandığını gördü ve bunu fırsat bilip arkada Lysis'in kendisini göremeyeceğini düşündüğü bir yere geçti ve ayakta dinlemeye başladı—Lysis'i rahatsız etmekten çekiniyordu da.

Sonra Meneksenos'a baktım ve ona "Demophon'un oğlu," dedim, "hanginiz daha büyük?"

"Tartışmalı" dedi.

[C] "Siz şimdi hanginizin daha soylu olduğu konusunda da çekişiyorsunuzdur" dedim.

"Kesinlikle" dedi.

"Peki, hanginiz daha güzel?"

İkisi de güldüler.

"Hanginizin daha zengin olduğunu sormayacağım" dedim; "en nihayetinde dostsunuz, öyle değil mi?"

"Elbette öyleyiz" dediler.

"Ve dostların her şeyleri ortaktır, dolayısıyla eğer hakiki bir dostluktan söz ediyorsanız, biriniz diğerinizden daha zengin olamaz."

Hak verdiler.

[D] Tam hangisinin daha adil ve bilge olduğunu sormak üzereydim ki, biri araya girip hocanın onu aradığını söyleyerek Meneksenos'u almaya geldi. Sanırım törenle alakalı bazı işleri üstlenmişti, o yüzden gitti. Sonra Lysis'e sordum: "Baban ve annen seni çok seviyor, yanılıyor muyum Lysis?"

"Kesinlikle" dedi.

"O zaman olabildiğince mutlu [E] olmanı istiyorlar, değil mi?"

"İstemez olurlar mı?"

"Sence bir insan köleyse ve arzu ettiği şeyleri yapmasına izin verilmiyorsa mutlu olabilir mi?"

"Valla bence olamaz" dedi.

Οὐκοῦν εἴ σε φιλεῖ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ εὐδαίμονά σε ἐπιθυμοῦσι γενέσθαι, τοῦτο παντὶ τρόπῳ δῆλον ὅτι προθυμοῦνται ὅπως ἂν εὐδαιμονοίης.

Πῶς γὰρ οὐχί; ἔφη.

Ἐῷσιν ἄρα σε ἃ βούλει ποιεῖν, καὶ οὐδὲν ἐπιπλήττουσιν οὐδὲ διακωλύουσι ποιεῖν ὧν ἂν ἐπιθυμῇς;

Ναὶ μὰ Δί' ἐμέ γε, ὦ Σώκρατες, καὶ μάλα γε πολλὰ κωλύουσιν.

Πῶς λέγεις; ἦν δ' ἐγώ. βουλόμενοί [208] σε μακάριον εἶναι διακωλύουσι τοῦτο ποιεῖν ὃ ἂν βούλη; ὥδε δέ μοι λέγε. ἦν ἐπιθυμήσης ἐπὶ τινος τῶν τοῦ πατρὸς ἀρμάτων ὀχεῖσθαι λαβὼν τὰς ἡνίας, ὅταν ἀμιλλᾶται, οὐκ ἂν ἐφέν σε ἀλλὰ διακωλύοιεν;

Μὰ Δί' οὐ μέντοι ἄν, ἔφη, ἐφεν.

Ἀλλὰ τίνα μὴν;

Ἔστι τις ἡνίοχος παρὰ τοῦ πατρὸς μισθὸν φέρων.

Πῶς λέγεις; μισθωτῷ μᾶλλον ἐπιτρέπουσιν ἢ σοὶ ποιεῖν ὃ τι ἂν βούληται περὶ τοὺς ἵππους, καὶ προσέτι αὐτοῦ τούτου [B] ἀργύριον τελοῦσιν;

Ἀλλὰ τί μὴν; ἔφη.

Ἀλλὰ τοῦ ὀρικοῦ ζεύγους, οἶμαι, ἐπιτρέπουσί σοι ἄρχειν, κἂν εἰ βούλοιο λαβὼν τὴν μᾶστιγα τύπτειν, ἐφεν ἄν.

Πόθεν, ἦ δ' ὅς, ἐφεν;

Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· οὐδενὶ ἔξεστιν αὐτοὺς τύπτειν;

Καὶ μάλα, ἔφη, τῷ ὀρεοκόμῳ.

Δούλῳ ὄντι ἢ ἐλευθέρῳ;

Δούλῳ, ἔφη.

Καὶ δοῦλον, ὡς ἔοικεν, ἡγοῦνται περὶ πλείονος ἢ σὲ τὸν υἱόν, καὶ ἐπιτρέπουσι τὰ ἑαυτῶν [C] μᾶλλον ἢ σοί, καὶ ἐῷσι ποιεῖν ὃ τι βούλεται, σὲ δὲ διακωλύουσι; καὶ μοι ἔτι τότε εἶπέ. σὲ αὐτὸν ἐῷσιν ἄρχειν σεαυτοῦ, ἢ οὐδὲ τοῦτο ἐπιτρέπουσί σοι;

Πῶς γάρ, ἔφη, ἐπιτρέπουσιν;

Ἀλλ' ἄρχει τίς σου;

“Öyleyse, eğer baban ve annen seni seviyor ve mutlu olmanı arzu ediyorlarsa, açık ki mutlu olman için her yola başvururlar herhalde.”

“Başvurmaz olurlar mı?” dedi.

“Öyleyse onlar istediğini yapmana izin veriyorlar, seni asla azarlamıyorlar ve de yapmayı arzuladıklarına engel olmuyorlar, değil mi?”

“Valla, Sokrates, pek çok şeye engel oluyorlar.”

“Ne diyorsun?” dedim. [208] “Mutlu [*makarios*] olmanı istiyorlar ama istediğini yapmanı engelliyorlar mı? Peki, söyle bana. Babanın arabalarından birini sürmeyi ve bir yarışta dizginleri tutmayı arzuladığını varsayalım. İzin vermektense engel mi olacaklar sana?”

“Valla” dedi, “izin vermezler.”

“Peki, kime verirler?”

“Babamdan maaş alan bir arabacı var.”

“Ne diyorsun? Atları sana değil de onları istediği gibi süren kiralıymış bir yabancıya teslim ediyorlar, bir de bunun için ona [B] para mı veriyorlar?”

“Başka ne olacaktı ya?” dedi.

“Ama sanırım katır arabasını sürmen konusunda sana güvenirler ve kırbacı alıp vurmana izin verirler?”

“Böyle bir şeye neden izin versinler ki?” dedi.

“Peki, onları kamçılayabilecek kimse yok mu?” dedim.

“Tabii ki var” dedi, “katırcı.”

“Peki, bu katırcı bir köle mi yoksa özgür mü?”

“Köle.”

“Öyleyse, kölelerini bile senden, yani oğullarından çok düşünüyorlar [C] ve senin istediğin şeyi yapmanı engellerken ona izin veriyor, mülklerini senden çok ona teslim ediyorlar, öyle mi? Şunu da söyle bana. Kendini yönetmene izin veriyorlar mı, yoksa bu konuda da mı sana güvenmiyorlar?”

“Nasıl” dedi, “izin versinler?”

“O zaman kim yönetiyor seni?”

Ὅδε, παιδαγωγός, ἔφη.

Μῶν δούλος ὢν;

Ἀλλὰ τί μήν; ἡμέτερός γε, ἔφη.

Ἦ δεινόν, ἦν δ' ἐγώ, ἐλεύθερον ὄντα ὑπὸ δούλου ἄρχεσθαι. τί δὲ ποιῶν αὐτοῦτος ὁ παιδαγωγός σου ἄρχει;

Ἄγων δῆπου, ἔφη, εἰς διδασκάλου.

Μῶν μὴ καὶ οὗτοί σου ἄρχουσιν, οἱ διδάσκαλοι;

[D] Πάντως δῆπου.

Παμπόλλους ἄρα σοι δεσπότης καὶ ἄρχοντας ἐκὼν ὁ πατήρ ἐφίστησιν. ἀλλ' ἄρα ἐπειδὴν οἴκαδε ἔλθης παρὰ τὴν μητέρα, ἐκείνη σε ἐὰ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλη, ἴν' αὐτῇ μακάριος ᾖς, ἢ περὶ τὰ ἔρια ἢ περὶ τὸν ἰστόν, ὅταν ὑφαίνῃ; οὐ τι γὰρ που διακωλύει σε ἢ τῆς σπάθης ἢ τῆς κερκίδος ἢ ἄλλου τοῦ τῶν περὶ ταλασιουργίαν ὀργάνων ἄπτεσθαι.

Καὶ ὅς γελάσας, Μὰ Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ μόνον γε διακωλύει, ἀλλὰ [E] καὶ τυπτοίμην ἂν εἰ ἀπτοίμην.

Ἡράκλεις, ἦν δ' ἐγώ, μὴν μὴ τι ἡδίκηκας τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα;

Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη.

Ἀλλ' ἀντὶ τίνος μὴν οὕτω σε δεινῶς διακωλύουσιν εὐδαίμονα εἶναι καὶ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλη, καὶ δι' ἡμέρας ὅλης τρέφουσὶ σε αἰεὶ τῷ δουλεύοντα καὶ ἐνὶ λόγῳ ὀλίγου ὢν ἐπιθυμεῖς οὐδὲν ποιοῦντα; ὥστε σοι, ὡς ἔοικεν, οὔτε τῶν χρημάτων τοσούτων [209] ὄντων οὐδὲν ὄφελος, ἀλλὰ πάντες αὐτῶν μᾶλλον ἄρχουσιν ἢ σύ, οὔτε τοῦ σώματος οὕτω γενναίου ὄντος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄλλος ποιμαίνει καὶ θεραπεύει· σὺ δὲ ἄρχεις οὐδενός, ὦ Λύσι, οὐδὲ ποιεῖς οὐδὲν ὢν ἐπιθυμεῖς.

Οὐ γάρ πω, ἔφη, ἡλικίαν ἔχω, ὦ Σώκρατες.

Μὴ οὐ τοῦτό σε, ὦ παῖ Δημοκράτους, κωλύῃ, ἐπεὶ τό γε τοσόνδε, ὡς ἐγῶμαι, καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ σοι ἐπιτρέπουσι, καὶ οὐκ ἀναμένουσιν ἕως ἂν ἡλικίαν ἔχῃς. ὅταν γὰρ βούλωνται αὐτοῖς τινα ἀναγνωσθῆναι ἢ γραφῆναι, [B] σέ, ὡς ἐγῶμαι, πρῶτον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπὶ τοῦτο τάττουσιν. ἢ γάρ;

Πάνυ γ', ἔφη.

“Şurada gördüğün lalam” dedi.

“Köle değil herhalde?”

“Yok, köle, ama bizim kölemiz” dedi.

“Tuhaf,” dedim, “bir köle tarafından yönetilen özgür bir adam. Bu lala seni ne yaparak yönetiyor?”

“Beni okula götürüyor.”

“Ayrıca okuldaki hocaların da seni yönetiyor, değil mi?”

[D] “Herhalde öyle.”

“Görünüşe göre baban başına bir sürü efendi ve yönetici dikmiş. Pe-ki ya annen, eve geldiğinde seni mutlu [*makarios*] etmek adına, yapmak istediklerini yapmana izin veriyor mu? Kendisi bir şeyler dokurken, yünle ya da dokuma tezgâhıyla oynamana izin veriyor mu? Yoksa mekik ya da gergef veya bu gibi başka bir dokuma aletine dokunmanı da engelliyor mu?”

Gülerek “Valla Sokrates” dedi, “sadece engellese iyi, [E] bunlardan birine dokunmaya kalkışırsam dayak yerim.”

“Herakles!” dedim, “baban ya da annene karşı bir kabahatin olmadığına emin misin?”

“Valla böyle bir şey yapmadım!” dedi.

“Öyleyse mutlu olmana ve yapmak istediklerini yapmana engel olmaları, seni gün boyu bir başkasına köle etmeleri ve kısaca hiç de arzulamadığın şeyleri yapmaya mahkûm edilmen neyin karşılığı? [209] Öyle görünüyor ki sahip olduğunuz mal-mülkün sana hiçbir faydası yok, herkesin onların üstündeki kontrolü senden fazla. Soylu bedeninin de sana bir faydası yok, onu da bir başkası güdüyor, ko-yunsun ya! Sen, Lysis sen, hiçbir şeyi yönetmiyor, arzuladığın hiçbir şeyi yapamıyorsun.”

“Çünkü” dedi, “henüz o yaşı gelmedim Sokrates.”

“Hayır, Demokrates’in oğlu, bu bir engel değil, annen ve babanın, senin yaşını beklemeden sana güvenebileceği bazı şeyler olmalı. Mesela, kendileri için bir şeyin okunmasını ya da yazılmasını istediklerinde, [B] bahse girerim ki, hanedeki herkes ilk sana koşuyordur. Öyle değil mi?”

“Kesinlikle” dedi.

Οὐκοῦν ἔξεστί σοι ἐνταῦθ' ὃ τι ἂν βούλη πρῶτον τῶν γραμμάτων γράφειν καὶ ὃ τι ἂν δεύτερον· καὶ ἀναγιγνώσκειν ὡσαύτως ἔξεστι. καὶ ἐπειδάν, ὡς ἐγῶμαι, τὴν λύραν λάβῃς, οὐ διακωλύουσί σε οὐθ' ὁ πατὴρ οὐθ' ἡ μήτηρ ἐπιτεῖναι τε καὶ ἀνεῖναι ἢν ἂν βούλη τῶν χορδῶν, καὶ ψῆλαι καὶ κρούειν τῷ πλήκτρῳ. ἡ διακωλύουσιν;

Οὐ δῆτα.

Τί ποτ' ἂν οὖν εἴη, ὦ Λύσι, τὸ αἶπιον ὅτι ἐνταῦθα μὲν οὐ [C] διακωλύουσιν, ἐν οἷς δὲ ἄρτι ἐλέγομεν κωλύουσιν;

Ὅτι, οἶμαι, ἔφη, ταῦτα μὲν ἐπίσταμαι, ἐκεῖνα δ' οὐ.

Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ ἄριστε· οὐκ ἄρα τὴν ἡλικίαν σου περιμένει ὁ πατὴρ ἐπιτρέπειν πάντα, ἀλλ' ἡ ἂν ἡμέρα ἡγήσῃται σε βέλτιον αὐτοῦ φρονεῖν, ταύτῃ ἐπιτρέψει σοι καὶ αὐτὸν καὶ τὰ αὐτοῦ.

Οἶμαι ἔγωγε, ἔφη.

Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· τί δέ; τῷ γείτονι ἄρ' οὐχ ὁ αὐτὸς ὄρος ὥσπερ τῷ πατρὶ περὶ σοῦ; πότερον οἶει αὐτὸν ἐπιτρέψειν σοι τὴν αὐτοῦ οἰκίαν οἰκονομεῖν, ὅταν σε ἡγήσῃται βέλτιον [D] περὶ οἰκονομίας ἑαυτοῦ φρονεῖν, ἢ αὐτὸν ἐπιστατήσιν;

Ἐμοὶ ἐπιτρέψειν οἶμαι.

Τί δ'; Αθηναίους οἶει σοι οὐκ ἐπιτρέψειν τὰ αὐτῶν, ὅταν αἰσθάνωνται ὅτι ἱκανῶς φρονεῖς;

Ἐγωγε.

Πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, τί ἄρα ὁ μέγας βασιλεύς; πότερον τῷ πρεσβυτάτῳ υἱεῖ, οὐ ἢ τῆς Ἀσίας ἀρχὴ γίγνεται, μᾶλλον ἂν ἐπιτρέψειεν ἐφομένων κρεῶν [ἐμβάλλειν] ὃ τι ἂν βούληται [E] ἐμβαλεῖν εἰς τὸν ζυμόν, ἢ ἡμῖν, εἰ ἀφικόμενοι παρ' ἐκείνων ἐνδειξαίμεθα αὐτῷ, ὅτι ἡμεῖς κάλλιον φρονοῦμεν ἢ ὁ υἱὸς αὐτοῦ περὶ ὄψου σκευασίας;

Ἡμῖν δῆλον ὅτι, ἔφη.

Καὶ τὸν μὲν γε οὐδ' ἂν σμικρὸν ἐάσειεν ἐμβαλεῖν· ἡμᾶς δέ, κἂν εἰ βουλοίμεθα δρασάμενοι τῶν ἀλῶν ἐφῇ ἂν ἐμβαλεῖν.

Πῶς γὰρ οὐ;

Τί δ' εἰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀσθενοῖ, ἄρα ἐφῇ ἂν αὐτὸν ἄπτεσθαι τῶν ἑαυτοῦ ὀφθαλμῶν, μὴ [210] ἱατρὸν ἡγούμενος, ἢ κωλύοι ἄν;

“Öyleyse burada kimse sana hangi harfi önce hangisini sonra yazacağını söylemez; okuma konusunda da durum böyle. Ve lirini eline aldığı zaman, bahse girerim, ne baban ne de annen hangi teli gerip, hangi teli gevşeteceğine ya da lirini mızrapla mı yoksa elle mi çalacağına karışmaz. Karışıklar mı yoksa?”

“Yok, karışmazlar.”

“O zaman nasıl oluyor da, Lysis, bazı konularda sana [C] karışmazken, sözünü ettiğimiz konularda sana engel oluyorlar?”

“Sanırım bunlardan anlıyorum, diğerlerinden değil.”

“Peki!” dedim, “çok güzel. Demek ki baban, yaşın geldiğinde değil, her konuda ondan daha mahir olduğunu düşündüğü gün her şeyini, hem kendisini hem de malını-mülkünü sana teslim edecek.”

“Sanırım öyle” dedi.

“Peki,” dedim, “komşun da aynı şeyi yapar mı? Hanesini idare etme konusunda senin daha mahir olduğunu düşündüğü gün geldiğinde, [D] hanesini sana mı teslim eder, yoksa kendi mi yönetmeye devam eder?”

“Sanırım bana teslim eder.”

“Peki ya Atinalılar? Yeterince mahir olduğunu hissettiklerinde işlerini sana teslim ederler mi sence?”

“Bence ederler.”

“Allah Allah!” dedim, “peki ya Büyük <Pers> Kralı? Krallara layık yahnisine bir şey katmak istediğinde, [E] katıp katmama konusunda, günün birinde Asya’nın hükümdarı olacak olan en büyük oğluna mı daha çok güvenir, yoksa ona gidip maharetimizin oğlununkinden daha üstün olduğunu inandırıcı bir biçimde kanıtlarsak, bize mi?”

“Tabii ki bize.”

“Oğlunun tencereye en ufak bir şey koymasına bile izin vermezken, biz ise istediğimiz takdirde avuç dolusu tuz atabiliriz.”

“Doğru.”

“Oğlunun gözleri hasta olsa, onun hekim olmadığını bildiği hâlde, kendi gözlerine müdahale etmesine izin mi verirdi, yoksa ona engel mi [210] olurdu?”

Κωλύοι ἄν.

Ἡμᾶς δέ γε εἰ ὑπολαμβάνοι ἰατρικούς εἶναι, κἂν εἰ βουλοίμεθα
διανοίγοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπάσαι τῆς τέφρας, οἶμαι, οὐκ ἂν
κωλύσειεν, ἡγούμενος ὀρθῶς φρονεῖν.

Ἀληθῇ λέγεις.

Ἄρ' οὖν καὶ τᾶλλα πάντα ἡμῖν ἐπιτρέποι ἂν μᾶλλον ἢ ἑαυτῷ καὶ
τῷ υἱεῖ, περὶ ὧν ἂν δόξωμεν αὐτῷ σοφώτεροι ἐκείνων εἶναι;

Ἀνάγκη, ἔφη, ὦ Σώκρατες.

Οὕτως ἄρα ἔχει, ἦν δ' ἐγώ, ὦ φίλε Λύσι· εἰς [B] μὲν ταῦτα, ἃ ἂν
φρόνιμοι γενώμεθα, ἅπαντες ἡμῖν ἐπιτρέψουσιν, Ἕλληνες τε καὶ
βάρβαροι καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποιήσομέν τε ἐν τούτοις ὃ τι
ἂν βουλώμεθα, καὶ οὐδεὶς ἡμᾶς ἐκὼν εἶναι ἐμποδιεῖ, ἀλλ' αὐτοὶ
τε ἐλεύθεροι ἐσόμεθα ἐν αὐτοῖς καὶ ἄλλων ἄρχοντες, ἡμέτερά τε
ταῦτα ἔσται· ὀνησόμεθα γὰρ ἀπ' αὐτῶν· εἰς ἃ δ' ἂν νοῦν μὴ
κτησώμεθα, οὔτε τις ἡμῖν ἐπιτρέψει περὶ αὐτὰ ποιεῖν τὰ ἡμῖν
δοκοῦντα, ἀλλ' ἐμποδιοῦσι πάντες καθ' ὃ [C] τι ἂν δύνωνται, οὐ
μόνον οἱ ἀλλότριοι, ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ εἴ τι
τούτων οἰκειότερόν ἐστιν, αὐτοὶ τε ἐν αὐτοῖς ἐσόμεθα ἄλλων
ὑπήκοοι, καὶ ἡμῖν ἔσται ἀλλότρια· οὐδὲν γὰρ ἀπ' αὐτῶν
ὀνησόμεθα. συγχωρεῖς οὕτως ἔχειν;

Συγχωρῶ.

Ἄρ' οὖν τῷ φίλοι ἐσόμεθα καὶ τις ἡμᾶς φιλήσει ἐν τούτοις, ἐν οἷς
ἂν ὦμεν ἀνωφελεῖς;

Οὐ δῆτα, ἔφη.

Νῦν ἄρα οὐδὲ σὲ ὁ πατήρ οὐδὲ ἄλλος ἄλλον οὐδένα φιλεῖ, καθ'
ὅσον ἂν ᾗ ἀχρηστος.

Οὐκ ἔοικεν, ἔφη.

Ἐὰν μὲν ἄρα σοφὸς γένη, ὦ παῖ, [D] πάντες σοι φίλοι καὶ πάντες
σοι οἰκεῖοι ἔσονται· χρήσιμος γὰρ καὶ ἀγαθὸς ἔσῃ· εἰ δὲ μὴ, σοὶ
οὔτε ἄλλος οὐδεὶς οὔτε ὁ πατήρ φίλος ἔσται οὔτε ἡ μήτηρ οὔτε οἱ
οἰκεῖοι. οἷόν τε οὖν ἐπὶ τούτοις, ὦ Λύσι, μέγα φρονεῖν, ἐν οἷς τις
μήπω φρονεῖ;

Καὶ πῶς ἂν; ἔφη.

Εἰ δ' ἄρα σὺ διδασκάλου δέῃ, οὐπω φρονεῖς.

“Engel olurdu.”

“Ama eğer hekim olduğumuza inansaydı, bahse girerim, gözlerini açıp ve içine kül bile serpmek isteseydik bile bize dokunmazdı, çünkü doğru [*orthôs*] düşündüğümüzü farz ederdi.”

“Doğru [*alêthê*] söylüyorsun.”

“Yani... Kendisine ya da oğluna değil, tüm işlerinde, kendinden ve oğlundan daha bilge göründüğümüz sürece bize güvenirdi.”

“İster istemez” dedi, “Sokrates.”

“Demek ki böyle,” dedim, “sevgili Lysis, [B] gerçekten anladığımız alanlarda, Yunanı-barbarı, erkeği-kadını bize güvenecekler ve istediğimizi yapabileceğiz ve kimse bile-isteye ayağımıza takılmayacak. Özgür olacağız ve başkalarını yöneteceğiz. Bize ait bazı bilgiler olacak ve onların kaymağını yiyeceğiz. Aklımızın ermediği işlerde ise, kimse düşündüklerimizi yapmamız konusunda bize güvenmeyecek, sadece yabancılar değil, başta anne babamız ve diğer samimi dostlarımız olmak üzere herkes bizi durdurmak için elinden geleni yapacak. [C] Ayrıca orada başkalarına tabi olacağız; bilmediğimiz şeylere sahip olamadığımız için onların kaymağını da yiyemeyeceğiz. Bunun böyle olacağına katılıyor musun?”

“Katılıyorum.”

“Peki, öyleyse, bu durumlarda, yani kimseye faydamız olmayan durumlarda, kimin dostu olacağız, kim bizi sevecek?”

“Kimse herhalde” dedi.

“Öyleyse bir işe yaramıyorsan kimse sevmez seni, baban bile.”

“Öyle görünüyor” dedi.

“Ama eğer bilge olursan, çocuk, o zaman herkes senin dostun olacak, herkes sana yakın hissedecek, çünkü sen işe yarar ve iyi olacaksın. Eğer bilge olmazsan, hiç kimse dostun olmayacak, hatta baban, annen, yakınların bile. Bu durumda, Lysis, insan kafasının basmadığı konularda çok mahir olabilir mi?

“Nasıl olabilir ki?” dedi.

“Eğer bir hocaya ihtiyacın varsa, henüz kafan basmıyor demektir.”

Ἀληθῆ.

Οὐδ' ἄρα μεγαλόφρων εἴ, εἵπερ ἄφρων ἔτι.

Μὰ Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ μοι δοκεῖ.

[Ε] Καὶ ἐγὼ ἀκούσας αὐτοῦ ἀπέβλεψα πρὸς τὸν Ἱπποθάλη, καὶ ὀλίγου ἐξήμαρτον· ἐπῆλθε γάρ μοι εἰπεῖν ὅτι Οὕτω χρή, ὦ Ἱππόθαλες, τοῖς παιδικοῖς διαλέγεσθαι, ταπεινοῦντα καὶ συστέλλοντα, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ σὺ χαυνοῦντα καὶ διαθρύπτοντα. κατιδὼν οὖν αὐτὸν ἀγωνιῶντα καὶ τεθορυβημένον ὑπὸ τῶν λεγομένων, ἀνεμνήσθην ὅτι καὶ προσεστῶς λανθάνειν τὸν Λύσιον ἐβούλετο· [211] ἀνέλαβον οὖν ἑμαυτὸν καὶ ἐπέσχον τοῦ λόγου. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Μενέξενος πάλιν ἤκε, καὶ ἐκαθέζετο παρὰ τὸν Λύσιον, ὅθεν καὶ ἐξανέστη. ὁ οὖν Λύσις μάλα παιδικῶς καὶ φιλικῶς, λάθρα τοῦ Μενεξένου, σμικρὸν πρὸς με λέγων ἔφη· ὦ Σώκρατες, ἅπερ καὶ ἐμοὶ λέγεις, εἶπε καὶ Μενεξένω.

Καὶ ἐγὼ εἶπον, Ταῦτα μὲν σὺ αὐτῷ ἔρεῖς, ὦ Λύσι· πάντως γὰρ προσεῖχες τὸν νοῦν.

Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

Πειρῶ τοίνυν, ἦν δ' ἐγὼ, ἀπομνημονεῦσαι αὐτὰ [Β] ὅτι μάλιστα, ἵνα τούτῳ σαφῶς πάντα εἴπῃς· ἐὰν δέ τι αὐτῶν ἐπιλάβῃ, αὐθὶς με ἀνερῆσθαι ὅταν ἐντύχῃς πρῶτον.

Ἀλλὰ ποιήσω, ἔφη, ταῦτα, ὦ Σώκρατες, πάνυ σφόδρα, εὖ ἴσθι. ἀλλὰ τι ἄλλο αὐτῷ λέγε, ἵνα καὶ ἐγὼ ἀκούω, ἕως ἂν οἴκαδε ὥρα ᾗ ἀπιέναι.

Ἀλλὰ χρή ποιεῖν ταῦτα, ἦν δ' ἐγὼ, ἐπειδὴ γε καὶ σὺ κελεύεις. ἀλλὰ ὅρα ὅπως ἐπικουρήσεις μοι, ἐάν με ἐλέγχειν ἐπιχειρῇ ὁ Μενέξενος· ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι ἐριστικός ἐστιν;

Ναὶ μὰ Δία, ἔφη, σφόδρα γε· διὰ ταῦτά τοι καὶ βούλομαί σε αὐτῷ διαλέγεσθαι.

[C] Ἴνα, ἦν δ' ἐγὼ, καταγέλαστος γένωμαι;

Οὐ μὰ Δία, ἔφη, ἀλλ' ἵνα αὐτὸν κολάσῃς.

Πόθεν; ἦν δ' ἐγὼ· οὐ ῥάδιον· δεινὸς γὰρ ὁ ἄνθρωπος, Κτησίππου μαθητής. πάρεστι δέ τοι αὐτός—οὐχ ὀράς;—Κτήσιππος.

Μηδενός σοι, ἔφη, μελέτω, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἴθι διαλέγου αὐτῷ.

Διαλεκτέον, ἦν δ' ἐγὼ.

“Doğru.”

“Öyleyse senin de kafan basmıyor, tabii eğer hâlâ akılsızsan.”

“Valla” dedi, “Sokrates, bana da öyle geliyor.”

[E] Yanıtını işittiğimde Hippothales’e baktım ve az kalsın hata edip söyle diyecektim: “Hippothales, sevgiliyle işte böyle konuşmalı, senin yaptığın gibi onu şımartmak yerine, onu aşağılayarak haddini bildirmeli.” Fakat bunları söylerken Hippothales’in üzülp, endişelendiğini görünce, Lysis’e görünmemek için kendini nasıl sakladığını hatırladım ve dilimi tuttum. [211] O sırada Meneksenos geri döndü ve daha önce oturduğu yere, Lysis’in yanına oturdu. Sonra Lysis bana dönerek çocukça ve dostça bir samimiyetle, Meneksenos fark etmeden, kulağımda fısıldadı: “Sokrates, bana söylediklerini Meneksenos’a da söylesene.”

Ona şöyle dedim: “Neden ona kendin söylemiyorsun, Lysis? Aklın tümüyle buradaydı nasıl olsa.”

“Kesinlikle.” dedi.

“O zaman söylediklerimi olduğu gibi aklında tutmaya çalış ki, ona açık seçik anlatabilesin. Ama eğer olur da unutursan, ilk fırsatta bana tekrardan sor.”

“Tabii ki” dedi, “Sokrates, hiç şüpheden olmasın. Ama onunla bir şeyler daha konuş ki eve gitme zamanı gelene kadar sizi dinleyebileyim.”

“Sanırım, bunu yapmam gerek” dedim, “seni kıramam sonuçta. Ama Meneksenos beni çürütmeye çalışırsa bana yardım et olur mu? Bilmez misin ne yaman didişmecidir o?”

“Valla öyle” dedi, “epey hem de, işte bu yüzden onunla bir tartışma yapmanı istiyorum.”

[C] “Beni gülünç duruma düşürsün diye mi?”

“Yok valla” dedi, “ona bir ders veresin diye!”

“Neden bahsediyorsun?” dedim, “Meneksenos çok zeki adamdır, Ktesippos’un da öğrencisidir. Bak o da burada—görmüyor musun?—Ktesippos.”

“Kimseyi” dedi, “takma Sokrates, hadi tartış onunla.”

“Tartışalım” dedim.

Ταῦτα οὖν ἡμῶν λεγόντων πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, Τί ὑμεῖς, ἔφη ὁ Κτήσιππος, αὐτῷ μόνῳ ἐστιᾷσθον, ἡμῖν δὲ οὐ μεταδίδοτον τῶν λόγων;

[D] Ἀλλὰ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, μεταδοτέον. ὁδε γάρ τι ὧν λέγω οὐ μανθάνει, ἀλλὰ φησιν οἶεσθαι Μενέξενον εἰδέναι, καὶ κελεύει τοῦτον ἐρωτᾶν.

Τί οὖν, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἐρωτᾷς;

Ἀλλ' ἐρήσομαι, ἦν δ' ἐγώ. καὶ μοι εἰπέ, ὦ Μενέξενε, ὃ ἂν σε ἔρωμαι. τυγχάνω γὰρ ἐκ παιδὸς ἐπιθυμῶν κτήματός του, ὥσπερ ἄλλος [E] ἄλλου. ὁ μὲν γάρ τις ἵππους ἐπιθυμεῖ κτᾶσθαι, ὁ δὲ κύνας, ὁ δὲ χρυσίον, ὁ δὲ τιμᾶς· ἐγὼ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα πράως ἔχω, πρὸς δὲ τὴν τῶν φίλων κτῆσιν πάνυ ἐρωτικῶς, καὶ βουλοίμην ἂν μοι φίλον ἀγαθὸν γενέσθαι μᾶλλον ἢ τὸν ἄριστον ἐν ἀνθρώποις ὀρτυγα ἢ ἀλεκτρυόνα, καὶ ναὶ μὰ Δία ἔγωγε μᾶλλον ἢ ἵππον τε καὶ κύνα· οἶμαι δὲ, νῆ τὸν κύνα, μᾶλλον ἢ τὸ Δαρείου χρυσίον κτήσασθαι δεξαίμην πολὺ πρότερον ἐταῖρον, μᾶλλον ἢ αὐτὸν Δαρεῖον· οὕτως ἐγὼ φιλέταιρός τις εἰμι. [212] ὑμᾶς οὖν ὁρῶν, σέ τε καὶ Λύσιν, ἐκπέπληγμαι καὶ εὐδαιμονίζω, ὅτι οὕτω νέοι ὄντες οἶοι τ' ἐστὸν τοῦτο τὸ κτῆμα ταχὺ καὶ ῥαδίως κτᾶσθαι, καὶ σὺ τε τοῦτον οὕτω φίλον ἐκτῆσω ταχύ τε καὶ σφόδρα, καὶ αὐτὸς σέ· ἐγὼ δὲ οὕτω πόρρω εἰμὶ τοῦ κτήματος, ὥστε οὐδ' ὄντινα τρόπον γίγνεται φίλος ἕτερος ἐτέρου οἶδα, ἀλλὰ ταῦτα δὴ αὐτὰ σε βούλομαι ἐρέσθαι ἅτε ἔμπειρον. Καὶ μοι εἰπέ· ἐπειδάν τις τινα φιλῇ, πότερος [B] ποτέρου φίλος γίγνεται, ὁ φιλῶν τοῦ φιλουμένου ἢ ὁ φιλούμενος τοῦ φιλοῦντος· ἢ οὐδὲν διαφέρει;

Οὐδέν, ἔφη, ἔμοιγε δοκεῖ διαφέρειν.

Πῶς λέγεις; ἦν δ' ἐγώ· ἀμφοτέρω ἀρα ἀλλήλων φίλοι γίνονται, ἂν μόνος ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον φιλῇ;

Ἐμοιγε, ἔφη, δοκεῖ.

Τί δέ; οὐκ ἔστι φιλοῦντα μὴ ἀντιφιλεῖσθαι ὑπὸ τούτου ὃν ἂν φιλῇ;

Ἔστιν.

Τί δέ; ἀρα ἔστι καὶ μισεῖσθαι φιλοῦντα; οἷόν που ἐνίοτε δοκοῦσι καὶ οἱ ἐρασταὶ πάσχειν πρὸς τὰ παιδικά· φιλοῦντες γὰρ ὥς οἷόν τε μάλιστα οἱ μὲν οἶονται [C] οὐκ ἀντιφιλεῖσθαι, οἱ δὲ καὶ μισεῖσθαι· ἢ οὐκ ἀληθὲς δοκεῖ σοι τοῦτο;

Σφόδρα γε, ἔφη, ἀληθές.

Bu arada sohbetimiz, Ktesippos'un sorusuyla kesintiye uğradı: "Bu ikiniz arasında özel bir sohbet mi, yoksa bizle de paylaşır mısınız?"

"Tabii ki paylaşırız" dedim. "Bu çocuk söylediklerimin bir kısmını anlamıyor, ama Meneksenos'un bildiğini düşünüyor ve ona sormamı istiyor."

"Neden öyleyse" dedi, "ona sormuyorsun?"

"Ben de öyle yapacağım." dedim. "Şimdi söyle bana Meneksenos, çocukluğumdan beri sahip olmayı arzuladığım bir şey var. Malum, herkes başka [E] başka şeyler ister: Kimisi at ister, kimisi köpek, kimisi para, kimisi de şöhreti arzular. Ben oldum olası bu isteklere karşı ilgisiz oldum, ancak bir dosta sahip olmak söz konusu olduğunda kesinlikle çok tutkuluyum. Dünyanın en iyi bildircınına, horozuna yahut en güzel atı ya da köpeğine sahip olmaktansa, iyi bir dosta sahip olmayı vallahi tercih ederim. İnanın benim için bir kan-kam olması, Darius'un hazinesine ya da kendisine sahip olmaktan bile önce gelir. [212] Böyle de kanka düşkünü biriyim. Bu yüzden sizi, seni ve Lysis'i, birlikte gördüğümde şaşırıyorum ve mutlu oluyorum, çünkü genç yaşta bunu bu denli çabuk ve kolaylıkla elde etmişsiniz. Sen onu çabucak ve sıkı bir biçimde dost edinmişsin, o da seni. Bense konudan o kadar uzağım ki, birinin biriyle nasıl dostluk kurduğunu bilmem. Bu nedenle senden bunu öğrenmek istiyorum, ne de olsa deneyimlisin bu konuda. Öyleyse söyle bana: Birisi başkasını sevdiğinde, dost hangisidir, seven mi yoksa sevilen mi? Yoksa bir fark yok mudur?"

"Hiçbir" dedi, "fark görmüyorum."

"Ne yani?" dedim, "aralarından sadece biri diğerini seviyorsa, bu dost olmaları için yeterli mi demek istiyorsun?"

"Bana" dedi "öyle görünüyor."

"Nasıl yani? İnsan karşı taraf tarafından sevilmeden sevemez mi?"

"Sever."

"Hatta sevenden nefret edildiği de olmaz mı? Bu bir oğlana âşık olanın sıkça maruz kaldığı bir şey değil mi? Karşı tarafı her şeyden çok sevmelerine rağmen karşılık bulamaz, kendilerinden nefret edilir. Sana bu doğru görünmüyor mu?"

"Çok" dedi, "doğru."

Οὐκοῦν ἐν τῷ τοιούτῳ, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν φιλεῖ, ὁ δὲ φιλεῖται;

Ναί.

Πότερος οὖν αὐτῶν ποτέρου φίλος ἐστίν; ὁ φιλῶν τοῦ φιλουμένου, ἐάν τε καὶ ἀντιφιληται ἐάν τε καὶ μισῇται, ἢ ὁ φιλούμενος τοῦ φιλοῦντος; ἢ οὐδέτερος αὐτῶν ἐν τῷ τοιούτῳ οὐδέτερου φίλος ἐστίν, ἀν μὴ ἀμφοτέρω ἀλλήλους φιλῶσιν;

[D] Ἔοικε γοῦν οὕτως ἔχειν.

Ἀλλοίως ἄρα νῦν ἡμῖν δοκεῖ ἢ πρότερον ἔδοξεν. τότε μὲν γάρ, εἰ ὁ ἕτερος φιλοῖ, φίλῳ εἶναι ἄμφω νῦν δέ, ἀν μὴ ἀμφοτέρω φιλῶσιν, οὐδέτερος φίλος.

Κινδυνεύει, ἔφη.

Οὐκ ἄρα ἐστὶ φίλον τῷ φιλοῦντι οὐδὲν μὴ οὐκ ἀντιφιλοῦν.

Οὐκ ἔοικεν.

Οὐδ' ἄρα φίλιπποι εἰσιν οὓς ἀν οἱ ἵπποι μὴ ἀντιφιλῶσιν, οὐδὲ φιλόρτυγες, οὐδ' αὐτὸν φιλόκυνες γε καὶ φίλοινοι καὶ φιλογυμνασται καὶ φιλόσοφοι, ἀν μὴ ἡ σοφία αὐτοὺς ἀντιφιλή. ἢ φιλοῦσι μὲν ταῦτα ἕκαστοι, [E] οὐ μέντοι φίλα ὄντα, ἀλλὰ ψεύδεθ' ὁ ποιητής, ὃς ἔφη—

ὄλβιος, ᾧ παιδὲς τε φίλοι καὶ μώνυχες ἵπποι
καὶ κύνες ἀγρευταὶ καὶ ξένος ἀλλοδαπός;

Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ἦ δ' ὅς.

Ἀλλ' ἀληθῆ δοκεῖ λέγειν σοι;

Ναί.

Τὸ φιλούμενον ἄρα τῷ φιλοῦντι φίλον ἐστίν, ὥς ἔοικεν, ὧς Μενέξενε, ἐάν τε φιλή, ἐάν τε καὶ μισῇ· οἷον καὶ τὰ νεωστὶ γεγονότα [213] παιδία, τὰ μὲν οὐδέπω φιλοῦντα, τὰ δὲ καὶ μισοῦντα, ὅταν κολάζεται ὑπὸ τῆς μητρὸς ἢ ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὁμῶς καὶ μισοῦντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ πάντων μάλιστα ἐστὶ τοῖς γονεῦσι φίλτατα.

Ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, οὕτως ἔχειν.

Οὐκ ἄρα ὁ φιλῶν φίλος ἐκ τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ὁ φιλούμενος.

Ἔοικεν.

Καὶ ὁ μισούμενος ἐχθρὸς ἄρα, ἀλλ' οὐχ ὁ μισῶν.

“Böyle bir durumda” dedim, “biri sever ve diğeri de sevilir, değil mi?”

“Evet.”

“Öyleyse hangisi hangisinin dostudur? Karşılık bulamadığı hatta nefret edildiği hâlde seven mi, yoksa sevilen mi? Yoksa karşılıklı olarak birbirlerini sevmedikleri sürece, biri diğerine dost olamaz mı?”

[D] “Öyle görünüyor.”

“O halde durum bize daha önce görüldüğünden başka görünüyor şu an. İlk olarak, eğer bir kişi başka birini severse ikisi dost olurlar diye düşünmüştük. Ama şimdi her ikisi de sevmedikçe, dost olamazlar diyoruz.”

“Muhtemelen” dedi.

“Öyleyse karşılıksız sevenin dostu yoktur.”

“Öyle görünüyor.”

“Öyleyse atlar sevgiye karşılık vermiyorsa at dostu olunamaz, aynı şekilde bıldırcın, köpek, şarap ve idman dostu da olunamaz, bilgelik karşılık vermezse bilgelik dostu [*philosophos*] da olunamaz. [E] Ama onlar sevmese bile, onların dostu olunamaz mı? Şair yanılıyor mu?

*“Ne mutlu çocukların, tek tırnaklı atların,
Av köpeklerinin ve tanrı misafirlerinin dostu olana.”*

“Bence şair yanılmıyor.” dedi.

“Öyleyse sence doğru mu söylüyor?”

“Evet.”

“Öyle görünüyor ki Meneksenos, sevilen ister sevsin ister nefret etsin, seven için o bir dosttur. Örneğin sevgi ya da nefreti anlamayacak kadar küçük [213] bir çocuğu düşünelim, bu çocuk anne veya babası tarafından azarlandığında, anne babasından nefret etse bile, anne ve babası için o her zaman, sevmeye doymadıkları biricik evlatlarıdır.”

“Bence de” dedi, “öyle.”

“Öyleyse, bu akıl yürütmeye göre, dost seven değil, sevilendir.”

“Öyle görünüyor.”

“Böylece düşman da nefret eden değil, edilendir.”

Φαίνεται.

Πολλοὶ ἄρα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν φιλοῦνται, ὑπὸ δὲ τῶν φίλων μισοῦνται, καὶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς φίλοι εἰσὶ, τοῖς δὲ φίλοις [B] ἐχθροί, εἰ τὸ φιλούμενον φίλον ἐστὶν ἀλλὰ μὴ τὸ φιλοῦν. καίτοι πολλὴ ἀλογία, ὧ φίλε ἑταῖρε, μᾶλλον δέ, οἶμαι, καὶ ἀδύνατον, τῷ τε φίλῳ ἐχθρὸν καὶ τῷ ἐχθρῷ φίλον εἶναι.

Ἀληθῇ, ἔφη, ἔοικας λέγειν, ὦ Σώκρατες.

Οὐκοῦν εἰ τοῦτ' ἀδύνατον, τὸ φιλοῦν ἂν εἴη φίλον τοῦ φιλουμένου.

Φαίνεται.

Τὸ μισοῦν ἄρα πάλιν ἐχθρὸν τοῦ μισουμένου.

Ἀνάγκη.

[C] Οὐκοῦν ταυτὰ ἡμῖν συμβήσεται ἀναγκαῖον εἶναι ὁμολογεῖν, ἅπερ ἐπὶ τῶν πρότερον, πολλάκις φίλον εἶναι μὴ φίλου, πολλάκις δὲ καὶ ἐχθροῦ, ὅταν ἢ μὴ φιλοῦν τις φιλῇ ἢ καὶ μισοῦν φιλῇ· πολλάκις δ' ἐχθρὸν εἶναι μὴ ἐχθροῦ ἢ καὶ φίλου, ὅταν ἢ μὴ μισοῦν τις μισῇ ἢ καὶ φιλοῦν μισῇ.

Κινδυνεύει, ἔφη.

Τί οὖν δὴ χρησώμεθα, ἦν δ' ἐγώ, εἰ μήτε οἱ φιλοῦντες φίλοι ἔσονται μήτε οἱ φιλούμενοι μήτε οἱ φιλοῦντές τε καὶ φιλούμενοι, ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῦτα ἄλλους τινὰς ἔτι φήσομεν εἶναι φίλους ἀλλήλοις γιγνομένους;

Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ πάνυ εὐπορῶ ἐγῶγε.

[D] Ἄρα μή, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Μενέξενε, τὸ παράπαν οὐκ ὀρθῶς ἐζητοῦμεν;

Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Λύσις. καὶ ἅμα εἰπὼν ἠρυθρίασεν· ἐδόκει γάρ μοι ἄκοντ' αὐτὸν ἐκφεύγειν τὸ λεχθὲν διὰ τὸ σφόδρα προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς λεγομένοις· δῆλος δ' ἦν καὶ ὅτε ἠκροᾶτο οὕτως ἔχων.

Ἐγὼ οὖν βουλόμενος τὸν τε Μενέξενον ἀναπαῦσαι καὶ ἐκείνου ἡσθεὶς τῇ φιλοσοφίᾳ, οὕτω μεταβαλὼν πρὸς τὸν Λύσιν ἐποιούμην τοὺς λόγους, [E] καὶ εἶπον·

ὦ Λύσι, ἀληθῇ μοι δοκεῖς λέγειν ὅτι εἰ ὀρθῶς ἡμεῖς ἐσκοποῦμεν, οὐκ ἂν ποτε οὕτως ἐπλανώμεθα. ἀλλὰ ταύτη μὲν μηκέτι ἴωμεν· καὶ γὰρ χαλεπὴ τίς μοι φαίνεται ὥσπερ ὁδὸς ἢ σκέψις· ἡ δὲ

“Belli ki.”

“Pek çok kiři dūřmanı tarafından sevilir, dostunun nefretine maruz kalır, ve dūřmanlarına dosttur ve dostlarına dūřman—eęer dost seven deęil sevilense. Oysa bu çok mantıksız, kankacıęım, hatta bana kalırsa bir insanın dostuna dūřman, dūřmanına da dost olması imkânsız.”

“Doğru” dedi, “söylüyor görünüyorsun Sokrates.”

“Öyleyse bu imkânsızsa, seven sevilenin dostudur demek zorundayız.”

“Görünen o.”

“Ve nefret eden de nefret edilenin dūřmanıdır.”

“Zorunlu.”

[C] “Bu durumda önceki ifademizi kabul etmek zorundayız: Çoęunlukla dost kendisini sevmeyene, hatta dūřmana dosttur, yani biri kendisini sevmeyen hatta kendisinden nefret eden birini sevdięinde. Ve çoęunlukla dūřman dūřman olmayana, hatta dosta dūřmandır, yani kendisinden nefret etmeyen ya da kendisini seven birinden nefret ettięinde.”

“Muhtemelen” dedi.

“Ne yapacağız öyleyse?” dedim, “eğer sevenler, sevilenler, hem sevip hem sevilenler bile dost olamıyorsa ne yapacağız? Bunların dışında birbiriyle dost olabilecek başkaları olduğunu mu söyleyeceğiz?”

“Vallahi de billahi de hiçbir fikrim yok, Sokrates.” dedi.

[D] “Peki” dedim, “Meneksenos, başından beri soruları doğru [orthôs] sormuyor olmayalım?”

“Bana da öyle geliyor Sokrates” dedi Lysis. Ve bunu dediği anda kızardı. Sözlerini ağzından kaçırdığını düşündüm, çünkü bizi öylesine dikkatle dinliyordu ki, belli ki dalmıştı.

Ben de Meneksenos biraz nefes alsın istedim ve ötekinin felsefeye olan ilgisinden memnun kalınca, Lysis’e dönerek onunla konuşmaya başladım, [E] dedim ki:

“Sanırım doğru söylüyorsun, Lysis, eğer soruşturmamızı doğru yönde [orthôs] yürütebilseydik, yanlış yola sapmazdık. Artık o yönde gitmeyelim. Bu sorgulama yolu bana zor göründü. Sanırım kaldığımız

ἐτράπημεν, δοκεῖ μοι χρῆναι ἰέναι, [214] σκοποῦντα κατὰ τοὺς ποιητάς· οὗτοι γὰρ ἡμῖν ὥσπερ πατέρες τῆς σοφίας εἰσὶ καὶ ἡγεμόνες. λέγουσι δὲ δήπου οὐ φαύλως ἀποφαινόμενοι περὶ τῶν φίλων, οἳ τυγχάνουσιν ὄντες· ἀλλὰ τὸν θεὸν αὐτόν φασι ποιεῖν φίλους αὐτούς, ἄγοντα παρ' ἀλλήλους. λέγουσι δέ πως ταῦτα, ὥς ἐγῶμαι, ὡδὶ· αἰεὶ τοι τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὥς τὸν ὁμοῖον [B] καὶ ποιεῖ γινώριμον· ἢ οὐκ ἐντετύχηκας τούτοις τοῖς ἔπεσιν;

Ἐγωγε, ἔφη.

Οὐκοῦν καὶ τοῖς τῶν σοφωτάτων συγγράμμασιν ἐντετύχηκας ταῦτα αὐτὰ λέγουσιν, ὅτι τὸ ὁμοῖον τῷ ὁμοίῳ ἀνάγκη ἀεὶ φίλον εἶναι; εἰσὶ δέ που οὗτοι οἱ περὶ φύσεώς τε καὶ τοῦ ὅλου διαλεγόμενοι καὶ γράφοντες.

Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

Ἄρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, εὖ λέγουσιν;

Ἵσως, ἔφη.

Ἵσως, ἦν δ' ἐγώ, τὸ ἡμῖς αὐτοῦ, ἴσως δὲ καὶ πᾶν, ἀλλ' ἡμεῖς οὐ συνίμεν. δοκεῖ γὰρ ἡμῖν ὃ γε πονηρὸς τῷ πονηρῷ, [C] ὅσῳ ἂν ἐγγυτέρῳ προσίῃ καὶ μᾶλλον ὁμιλῇ, τοσούτῳ ἐχθίων γίνεσθαι. ἀδικεῖ γάρ· ἀδικοῦντας δὲ καὶ ἀδικουμένους ἀδύνατόν που φίλους εἶναι οὐχ οὕτως;

Ναί, ἦ δ' ὅς.

Ταύτῃ μὲν ἂν τοίνυν τοῦ λεγομένου τὸ ἡμῖς οὐκ ἀληθές εἴη, εἴπερ οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι.

Ἀληθῆ λέγεις.

Ἀλλὰ μοι δοκοῦσι λέγειν τοὺς ἀγαθοὺς ὁμοίους εἶναι ἀλλήλοις καὶ φίλους, τοὺς δὲ κακοὺς, ὅπερ καὶ λέγεται περὶ αὐτῶν, μηδέποτε ὁμοίους μηδ' [D] αὐτοὺς αὐτοῖς εἶναι, ἀλλ' ἐμπλήκτους τε καὶ ἀσταθμήτους· ὃ δὲ αὐτὸ αὐτῷ ἀνόμοιον εἴη καὶ διάφορον, σχολῇ γέ τῳ ἄλλῳ ὅμοιον ἢ φίλον γένοιτο· ἢ οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτως;

Ἐμοιγε, ἔφη.

Τοῦτο τοίνυν αἰνίττονται, ὥς ἐμοὶ δοκοῦσιν, ὧ ἐταῖρε, οἱ τὸ ὁμοῖον τῷ ὁμοίῳ φίλον λέγοντες, ὥς ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνος μόνῳ φίλος, ὁ δὲ κακὸς οὐτ' ἀγαθῷ οὔτε κακῷ οὐδέποτε εἰς ἀληθῆ φιλίαν ἐρχεται. συνδοκεῖ σοι;

yere geri dönüp, [214] insan bilgeliğinin atalarının sesleri olan şairlerin rehberliğinde gitsek iyi olur. Dostluk hakkında söyledikleri hiç de fena değil. Onlara bakılırsa dostluk Tanrıların bizzat insanları bir araya getirmesiyle olur. Şöyle derler: *Tanrı daima benzeri benzere iter ve [B] onları tanıştırır.* Yoksa bu mısralara rastlamadın mı?"

"Rastladım" dedi.

"Öyleyse aynı zamanda, en bilgelerin benzerin zorunlu olarak hep benzerle dost olduğunu söyleyen yazılarına da rastlamışsındır? Hani doğa ve evren üzerine akıl yürüten ve yazıp çizen bilgiler?"

"Doğru" dedi, "söylüyorsun."

"Sence de" dedim, iyi [eu] konuşmuyorlar mı?"

"Belki" dedi.

"Belki" dedim, "yarı haklılar. Belki de tamamen haklılar, ama biz anlamıyoruz. Nitekim bize göre kötü bir adam daha kötü birine [C] gelir de onunla zaman geçirir, ona yakınlaşırsa ona düşman olur. Çünkü haksızlık yapar. Oysa haksızlık yapanlarla haksızlığa uğrayanların dost olması imkânsız. Öyle değil mi?"

"Evet." dedi.

"O zaman söylenenlerin yarısı doğru olmaz, tabii eğer kötüler birbirinin benzeri ise."

"Doğru söylüyorsun."

"Ama bence söyledikleri şey, yalnızca iyilerin birbirlerine benzeyip dost oldukları, kötülerin ise kendi kendilerine bile benzemez olduğu, [D] sürekli değiştikleri. Ve bir şey kendi içinde bir benzerlik taşıyor; kendiyile bile tutarsız oluyorsa, başka bir şeye de benzeyemez ve kimseyle dost olamaz. Sence de öyle değil mi?"

"Bence de öyle" dedi.

"Bana öyle geliyor ki, kanka, *benzer benzerin dostudur demek*, sadece iyilerin birbiriyle dost olabileceği ve kötülerin ne iyiler ne de kötülerle hiçbir zaman gerçek bir dostluk kuramayacakları anlamına gelir. Katılıyor musun?"

Κατένευσεν.

[Ε] Ἐχομεν ἄρα ἤδη τίνες εἰσὶν οἱ φίλοι· ὁ γὰρ λόγος ἡμῖν σημαίνει ὅτι οἱ ἂν ὥσιν ἀγαθοί.

Πάνυ γε, ἔφη, δοκεῖ.

Καὶ ἐμοί, ἦν δ' ἐγώ· καίτοι δυσχεραίνω τί γε ἐν αὐτῷ φέρε οὖν, ὧ πρὸς Διός, ἴδωμεν τί καὶ ὑποπτεύω. ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ καθ' ὅσον ὅμοιος φίλος, καὶ ἔστι χρήσιμος ὁ τοιοῦτος τῷ τοιούτῳ; μᾶλλον δὲ ὦδε· ὅτι οὖν ὅμοιον ὀφθαλμοῖς ὁμοίῳ τίν' ὠφέλειαν ἔχειν ἢ τίνα βλάβην ἂν ποιῆσαι δύναίτο, ὃ μὴ καὶ αὐτὸ αὐτῷ; ἢ τί ἂν παθεῖν, ὃ μὴ καὶ [215] ὑφ' αὐτοῦ πάθοι; τὰ δὲ τοιαῦτα πῶς ἂν ὑπ' ἀλλήλων ἀγαπηθεῖν, μηδεμίαν ἐπικουρίαν ἀλλήλοις ἔχοντα; ἔστιν ὅπως;

Οὐκ ἔστιν.

Ὅ δὲ μὴ ἀγαπῶτο, πῶς φίλον;

Οὐδαμῶς.

Ἀλλὰ δὴ ὁ μὲν ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ οὐ φίλος· ὁ δὲ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ καθ' ὅσον ἀγαθός, οὐ καθ' ὅσον ὅμοιος, φίλος ἂν εἴη;

Ἴσως.

Τί δέ; οὐχ ὁ ἀγαθός, καθ' ὅσον ἀγαθός, κατὰ τοσοῦτον ἱκανὸς ἂν εἴη αὐτῷ;

Ναί.

Ὅ δέ γε ἱκανὸς οὐδενὸς δεόμενος [Β] κατὰ τὴν ἱκανότητα.

Πῶς γὰρ οὐ;

Ὅ δὲ μὴ του δεόμενος οὐδέ τι ἀγαπῶν ἂν.

Οὐ γὰρ οὖν.

Ὅ δὲ μὴ ἀγαπῶν, οὐδ' ἂν φιλοῖ.

Οὐ δῆτα.

Ὅ δὲ μὴ φιλῶν γε οὐ φίλος.

Οὐ φαίνεται.

Πῶς οὖν οἱ ἀγαθοὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἡμῖν φίλοι ἔσονται τὴν ἀρχήν, οἱ μήτε ἀπόντες ποθεινοὶ ἀλλήλοις—ἱκανοὶ γὰρ ἑαυτοῖς καὶ χωρὶς ὄντες—μήτε παρόντες χρεῖαν αὐτῶν ἔχουσι; τοὺς δὲ τοιούτους τίς μηχανῇ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι ἀλλήλους;

Başı ile onayladı.

[E] "O halde kimlerin dost olduğuna hâkimiz artık. Akıl yürütmemiz bize, iyilerin aynı zamanda dostumuz olduğunu gösterdi."

"Kesinlikle" dedi, "öyle görünüyor."

"Bana da" dedim. "Ama yine de kafamı kurcalayan bir şey var. Vallahi de var. Neyden hâlâ şüpheli olduğumu görelim. Benzerin benzerle dost olması yalnızca benzerlikten dolayı mıdır? Benzerin benzere ne yararı var? Şöyle daha iyi anlatabilirim: Benzerlikten ötürü biri kendine sağlayamayacağı bir faydayı başkasına nasıl sağlayabilir? Yahut zararı bir başkasına nasıl verebilir? Ya da kendi başına yapamayacağı ancak benzerinden yapmasını [215] beklediği ne olabilir? Birbirlerine faydası olmayan bu iki insan birbirlerine niçin düşkün olsun? Bunun bir yolu var mı?"

"Hayır, yok."

"Düşkün olurmayınca dostluk nasıl olabilir?"

"Hiçbir şekilde olamaz."

"Pekâlâ, demek ki benzer benzerin değil, iyi iyyinin dostudur; bu da benzerlikten değil, iyilikten ötürüdür. Değil mi?"

"Herhalde."

"Peki, buna ne dersin? İyi, iyi olduğu ölçüde, kendine yeter bir insan değil midir?"

"Evet."

"Kendine yeter bir insanın, [B] kendine yetmesinden ötürü hiçbir şeye ihtiyacı yoktur."

"Nasıl olsun?"

"Bir şeye ihtiyacı olmayan, bir şeye düşkün olmaz."

"Aramaz."

"Düşkün değilse, sevmiyordur."

"Kesinlikle hayır."

"Sevmeyen dost da değildir."

"Öyle görünüyor."

"O zaman iyiler iyilerle nasıl dost olacaklar? Aynı oldukları zaman birbirlerini sevmezler, çünkü o zaman bile kendileri için yeterlidirler ve birlikte oldukları zaman da birbirlerine ihtiyaç duymazlar. İnsanların bir biçimde birbirlerine değer verebildikleri bir yol var mı?"

[C] Οὐδεμία, ἔφη.

Φίλοι δέ γε οὐκ ἂν εἶεν μὴ περὶ πολλοῦ ποιούμενοι ἑαυτούς.

Ἀληθῆ.

ἄθρει δὴ, ὦ Λύσι, πῇ παρακρουόμεθα. ἄρά γε ὄλω τινὶ ἐξαπατώμεθα;

Πῶς δὴ; ἔφη.

Ἦδη ποτέ του ἤκουσα λέγοντος, καὶ ἄρτι ἀναμιμνήσκομαι, ὅτι τὸ μὲν ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ καὶ οἱ ἀγαθοὶ τοῖς ἀγαθοῖς πολεμιώτατοι εἶεν· καὶ δὴ καὶ τὸν Ἡσίοδον ἐπήγετο μάρτυρα, λέγων ὥς ἄρα

καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ αἰοδὸς αἰοιδῷ
καὶ πτωχὸς πτωχῷ,

[D] καὶ τᾶλλα δὴ πάντα οὕτως ἔφη ἀναγκαῖον εἶναι μάλιστα τὰ ὁμοιώτατα πρὸς ἄλληλα φθόνου τε καὶ φιλονικίας καὶ ἐχθρας ἐμπίπλασθαι, τὰ δ' ἀνομοιώτατα φιλίας. τὸν γὰρ πέννητα τῷ πλουσίῳ ἀναγκάζεσθαι φίλον εἶναι καὶ τὸν ἀσθενῆ τῷ ἰσχυρῷ τῆς ἐπικουρίας ἔνεκα, καὶ τὸν κάμνοντα τῷ ἱατρῷ καὶ πάντα δὴ τὸν μὴ εἰδότα ἀγαπᾶν τὸν εἰδότα καὶ φιλεῖν. καὶ δὴ καὶ ἔτι ἐπεξῆει τῷ λόγῳ μεγαλοπρεπέστερον, λέγων ὥς ἄρα παντὸς δέοι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φίλον εἶναι, ἀλλ' αὐτὸ τὸ [E] ἐναντίον εἶη τούτου· τὸ γὰρ ἐναντιώτατον τῷ ἐναντιωτάτῳ εἶναι μάλιστα φίλον. ἐπιθυμεῖν γὰρ τοῦ τοιούτου ἕκαστον, ἀλλ' οὐ τοῦ ὁμοίου· τὸ μὲν γὰρ ξηρὸν ὑγροῦ, τὸ δὲ ψυχρὸν θερμοῦ, τὸ δὲ πικρὸν γλυκέος, τὸ δὲ ὀξὺ ἀμβλέος, τὸ δὲ κενὸν πληρώσεως, καὶ τὸ πληρὲς δὲ κενώσεως· καὶ τᾶλλα οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. τροφήν γὰρ εἶναι τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ· τὸ γὰρ ὅμοιον [216] τοῦ ὁμοίου οὐδὲν ἂν ἀπολαῦσαι. καὶ μέντοι, ὦ ἑταῖρε, καὶ κομψὸς ἐδόκει εἶναι ταῦτα λέγων· εὐ γὰρ ἔλεγεν. ὑμῖν δέ, ἦν δ' ἐγώ, πῶς δοκεῖ λέγειν;

Εὐ γε, ἔφη ὁ Μενέξενος, ὥς γε οὕτωςι ἀκοῦσαι.

Φῶμεν ἄρα τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ μάλιστα φίλον εἶναι;

Πάνυ γε.

Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἀλλόκοτον, ὦ Μενέξενε; καὶ ἡμῖν εὐθύς ἄσμενοι ἐπιπηδήσονται οὗτοι οἱ πάσσοφοι ἄνδρες, οἱ ἀντιλογικοί, καὶ ἐρήσονται εἰ οὐκ ἐναντιώτατον [B] ἐχθρα φιλία; οἷς τί ἀποκρινόμεθα; ἢ οὐκ ἀνάγκη ὁμολογεῖν ὅτι ἀληθῆ λέγουσιν;

Ἀνάγκη.

[C] “Yok” dedi.

“Ama birbirlerine değer vermeyenler dost da olamaz.”

“Doğru.”

“Şimdi, Lysis, nasıl bir çıkmaza girdik bir düşün. Bütünüyle yanılıyor olmayalım?”

“Nasıl?” dedi.

“Bir keresinde birisinden duymuştum bunu, şimdi hatırladım, benzer benzerle, iyiler de iyilerle düşman olurmuş. Ve Hesiodos’u kanıt olarak göstermişti, söyle diyormuş ya:

*Çömlekçi çömlekçiye hınç dolu, şarkıcı şarkıcıya
Dilenci de dilenciye.*

[D] Ve bu diğer her durumda da zorunluymuş: Birbirlerine en çok benzeyenler birbirleri için kıskançlık, çekişme ve nefretle doluyken; birbirlerine benzemeyenler dost olurlarmuş. Fakir zenginin dostuymuş, çünkü onun varlığına ihtiyacı varmış. Gücsüz güçlünün dostuymuş, onun yardımı için. Hasta doktoru ve bilmeyen herkes bileni arar ve severmiş. Sonra, biraz da abartarak, benzerin benzerle dost olması şöyle dursun, durumun tam tersi olduğunu söyledi; birbirleriyle en karşıt şeyler en yüksek derecede dost olabilirmiş, çünkü her şey [E] karşıtını arzularmış, benzerini değil. Nitekim kuru ıslağı, soğuk sıcağı, acı tatlıyı, keskin körelmiş, boş doluyu ararmış, dolu da boşu; diğerleri için de aynı akıl yürütme geçerliymiş. Beslenme karşıttan karşıtaymış; benzerin benzerden faydalanmazmış.

[216] Bunları söyleyen kişi bana oldukça zeki göründü, kanka, iyi [eu] de konuşuyordu. Pekâlâ, siz ikiniz söyleyin bakalım, ne düşünüyorsunuz onun söyledikleri hakkında?”

“Söyledikleri ilk bakışta kulağa hoş geliyor.” dedi Meneksenos.

“Öyleyse asıl dostluğun karşıtlar arasında olduğunu söyleyebilir miyiz?”

“Kesinlikle.”

“Dur” dedim, “Meneksenos, burada bir tutarsızlık yok mu? O zaman, bu çelişkili önerme sarrafı çokbilmişleri sevindirmiş olmaz mıyız? Üzerimize çullanıp bize düşmanlığın dostluğa en karşıt [B] şey olup olmadığını sormaya başladıklarında, onlara ne cevap vereceğiz? Haklı olduklarını itiraf etmek zorunda kalmayacak mıyız?”

“Kalacağız, evet.”

Ἄρ' οὖν, φήσουσι, τὸ ἐχθρὸν τῷ φίλῳ φίλον ἢ τὸ φίλον τῷ ἐχθρῷ;

Οὐδέτερα, ἔφη.

Ἀλλὰ τὸ δίκαιον τῷ ἀδίκῳ, ἢ τὸ σῶφρον τῷ ἀκολάστῳ, ἢ τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ;

Οὐκ ἂν μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν.

Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, εἶπερ γε κατὰ τὴν ἐναντιότητά τί τῳ φίλον ἐστίν, ἀνάγκη καὶ ταῦτα φίλα εἶναι.

Ἀνάγκη.

Οὔτε ἄρα τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ οὔτε τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φίλον.

Οὐκ ἔοικεν.

[C] Ἐτι δὲ καὶ τόδε σκεψώμεθα, μὴ ἔτι μαλλον ἡμᾶς λανθάνει τὸ φίλον ὥς ἀληθῶς οὐδὲν τούτων ὄν, ἀλλὰ τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν φίλον οὕτω ποτὲ γιγνόμενον τοῦ ἀγαθοῦ.

Πῶς, ἦ δ' ὅς, λέγεις;

Ἀλλὰ μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, οὐκ οἶδα, ἀλλὰ τῷ ὄντι αὐτὸς εἰλιγγίῳ ὑπὸ τῆς τοῦ λόγου ἀπορίας, καὶ κινδυνεύει κατὰ τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν τὸ καλὸν φίλον εἶναι. ἔοικε γοῦν μαλακῷ τινι καὶ λείῳ καὶ [D] λιπαρῷ διὸ καὶ ἴσως ῥαδίως διολισθαίνει καὶ διαδύεται ἡμᾶς, ἅτε τοιοῦτον ὄν. λέγω γὰρ τὰγαθὸν καλὸν εἶναι· σὺ δ' οὐκ οἶε;

Ἐγωγε.

Λέγω τοίνυν ἀπομαντευόμενος, τοῦ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ φίλον εἶναι τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακόν· πρὸς ᾧ δὲ λέγων μαντεύομαι, ἄκουσον. δοκεῖ μοι ὥσπερ εἰ τρία ἅττα εἶναι γένη, τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακόν, τὸ δ' οὐτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν· τί δὲ σοί;

Καὶ ἐμοί, [E] ἔφη.

Καὶ οὔτε τὰγαθὸν τὰγαθῷ οὔτε τὸ κακὸν τῷ κακῷ οὔτε τὰγαθὸν τῷ κακῷ φίλον εἶναι, ὥσπερ οὐδ' ὁ ἔμπροσθεν λόγος ἔῃ· λείπεται δὴ, εἶπερ τῷ τί ἐστὶ φίλον, τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν φίλον εἶναι ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τοῦ τοιούτου οἷον αὐτό ἐστίν. οὐ γὰρ ἂν πού τῳ κακῷ φίλον ἂν τι γένοιτο.

Ἀληθῆ.

Οὐδὲ μὴν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ἔφαμεν ἄρτι· ἦ γάρ;

"Demek ki *düşman dostun, dost da düşmanın dostu* demeyecekler mi?"

"İkisi de değil." diye yanıtladı.

"Adil adil olmayanın, ölçülü ölçülüsüzün, iyi de kötünün dostu olmayacak mı?"

"Öyle olduğunu sanmıyorum."

"Ama eğer" dedim, "dostluk karşıtlıklar arasında ise, öyleyse bunların da dost olması gerekmez mi?"

"Gerekir."

"Yani ne benzer benzere ne de karşıt karşıta dost olabilir."

"Öyle görünüyor."

[C] "Ama belki de başka bir şeyi daha göz önünde bulundurmanız gerekiyor. Şunu gözden geçiriyor olabiliriz: Hakikaten dost bunların hiçbiri olmayabilir, iyyinin dostu *ne iyi ne kötü* olabilir."

"Ne demek istiyorsun?" dedi.

"Valla" dedim, "ben de bilmiyorum. Tartışmamızın düştüğü açmazdan ötürü başım dönüyor. Belki de kadim deyiş haklıdır: *Güzel dost olur*. Anlaşılan, dostluk yumuşak, pürüzsüz ve [D] yağlı bir şeye benziyor ve belki de işte bu yüzden elimizden kayıp gidiyor. Her neyse, ben iyyinin güzel olduğunu düşünüyorum. Sen ne düşünüyorsun?"

"Katlıyorum."

"Pekâlâ, güzelin ve iyyinin dostu *ne iyi ne kötü* olandır diyorum. Bunları nereden mi çıkarıyorum, dinle. Bana öyle geliyor ki üç cins şey var: İyi, kötü ve *ne iyi ne kötü*. Sence de öyle mi?"

"Bence de" [E] dedi.

"Öyleyse ne iyi iyyinin dostu olabilir, ne kötü kötünün, ne de iyi kötünün. Neden olmadığını biraz önce gördük. Öyleyse geriye tek bir seçenek kalıyor. Öyleyse bir şey bir şeye dost olacaksa, ne iyi iyyinin ya da bu türden birinin dostu olabilir, ne de kötü. Zira kötünün dostu olamaz, değil mi?"

"Doğru."

"Ama benzer benzere dost olmaz dememiş miydik?"

Ναί.

Οὐκ ἄρα ἔσται τῷ μήτε ἀγαθῷ μήτε κακῷ τὸ τοιοῦτον φίλον οἶον αὐτό.

Οὐ φαίνεται.

Τῷ ἀγαθῷ ἄρα τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν μόνῳ [217] μόνον συμβαίνει γίγνεσθαι φίλον.

Ἀνάγκη, ὥς ἔοικεν.

Ἄρ' οὖν καὶ καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, ὦ παῖδες, ὑφηγεῖται ἡμῖν τὸ νῦν λεγόμενον; εἰ γοῦν θέλομεν ἐννοῆσαι τὸ ὑγιαῖνον σῶμα, οὐδὲν ἱατρικῆς δεῖται οὐδ' ὠφελίας· ἱκανῶς γὰρ ἔχει, ὥστε ὑγιαίνων οὐδεὶς ἱατρῷ φίλος διὰ τὴν ὑγίειαν. ἢ γάρ;

Οὐδεὶς.

Ἀλλ' ὁ κάμνων, οἶμαι, διὰ τὴν νόσον.

Πῶς γὰρ οὐ;

Νόσος μὲν δὴ κακόν, ἱατρικὴ δὲ ὠφέλιμον καὶ ἀγαθόν.

Ναί.

Σῶμα δέ γέ που κατὰ τὸ σῶμα εἶναι οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν.

[B] Οὕτως.

Ἀναγκάζεται δέ γε σῶμα διὰ νόσον ἱατρικὴν ἀσπάζεσθαι καὶ φιλεῖν.

Δοκεῖ μοι.

Τὸ μήτε κακὸν ἄρα μήτ' ἀγαθὸν φίλον γίγνεται τοῦ ἀγαθοῦ διὰ κακοῦ παρουσίαν.

Ἔοικεν.

Δῆλον δέ γε ὅτι πρὶν γενέσθαι αὐτὸ κακὸν ὑπὸ τοῦ κακοῦ οὐ ἔχει. οὐ γὰρ δὴ γε κακὸν γεγονὸς ἔτι ἂν τι τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιθυμοῖ καὶ φίλον εἶη· ἀδύνατον γὰρ [C] ἔφαμεν κακὸν ἀγαθῷ φίλον εἶναι.

Ἀδύνατον γάρ.

Σκέψασθε δὴ ὁ λέγω. λέγω γὰρ ὅτι ἔνια μὲν, οἶον ἂν ἡ τὸ παρόν, τοιαῦτά ἐστι καὶ αὐτά, ἔνια δὲ οὐ. ὥσπερ εἰ ἐθέλοι τις χρώματί τῳ ὅτιοῦν ἀλειψαί, πάρεστί που τῷ ἀλειφθέντι τὸ ἐπαλειφθέν.

“Evet.”

“Demek ki, *ne iyi ne kötü, ne iyi ne kötüyle* dost olamaz.”

“Görünüşe göre öyle.”

“Öyleyse, *ne iyi ne kötü* iyyinin [217], yani tek bir şey tek bir şeyin dostu olabilir.”

“Öyle görünüyor.”

“Peki, öyleyse” dedim, “çocuklar, bu açıklamamızda doğru yolda olduğumuzu söyleyebilir miyiz? Sağlıklı bir beden farz edelim: Bir doktorun yardımına ihtiyacı yoktur, kendi başına kalabilir. Bu nedenle, sağlıklı olduğundan dolayı hiç kimse sağlığında doktora gitmez. Öyle değil mi?”

“Öyle.”

“Ama hasta, hastalıktan ötürü, hekimin dostudur.”

“Nasıl olmasın?”

“Ne de olsa hastalık kötü bir şeydir ve hekimlik faydalı ve iyidir.”

“Evet.”

“Ve beden de beden olarak *ne iyi ne kötü* bir şeydir.”

[B] “Öyle.”

“Zorunlu olarak, hastalıktan dolayı, bir beden hekimini arar ve sever.”

“Bence de.”

“Öyleyse *ne iyi ne kötü*, kötünün bulunuşu [*parousia*] yüzünden iyyinin dostu olur.”

“Öyle görünüyor.”

“Açık ki daha önce bizzat sahip olduğu kötü durum aracılığıyla kötü olur. Çünkü bir kez kötü oldu mu, artık iyiyi arzulamaz ve onun dostu olmaz. [C] Kötünün iyyiye dost olmasının imkânsız olduğunu söylemiştik.”

“İmkânsız çünkü.”

“Şimdi söyleyeceklerimi dikkatle dinle. Bazı şeylerin, bulundukları şeylerle aynı olduğunu, bazı şeylerin ise olmadığını söylüyorum. Örneğin bir şey belli bir renge boyandığında, boya bir şekilde boyanmış olan şeyde bulunur [*paresti*].”

Πάνυ γε.

Ἄρ' οὖν καὶ ἔστι τότε τοιοῦτον τὴν χροάν τὸ ἀλειφθέν, οἷον τὸ ἐπιόν;

Οὐ μανθάνω, ἢ [D] δ' ὅς.

Ἀλλ' ὥδε, ἦν δ' ἐγώ. εἴ τίς σου ξανθὰς οὐσας τὰς τρίχας ψιμυθίῳ ἀλείψειε, πότερον τότε λευκαὶ εἶεν ἢ φαίνονται ἄν;

Φαίνονται ἄν, ἢ δ' ὅς.

Καὶ μὴν παρείη γ' ἄν αὐταῖς λευκότης.

Ναί.

Ἀλλ' ὅμως οὐδέν τι μᾶλλον ἂν εἶεν λευκαὶ πω, ἀλλὰ παρούσης λευκότητος οὔτε τι λευκαὶ οὔτε μέλαιναί εἰσιν.

Ἀληθῆ.

Ἀλλ' ὅταν δῆ, ὦ φίλε, τὸ γῆρας αὐταῖς ταῦτόν τοῦτο χρῶμα ἐπαγάγη, τότε ἐγένοντο [E] οἷόνπερ τὸ παρόν, λευκοῦ παρουσία λευκαί.

Πῶς γὰρ οὐ;

Τοῦτο τοίνυν ἐρωτῶ νῦν δῆ, εἰ ᾧ ἂν τι παρῇ, τοιοῦτον ἔσται τὸ ἔχον οἷον τὸ παρόν ἢ ἐὰν μὲν κατὰ τινα τρόπον παρῇ, ἔσται, ἐὰν δὲ μή, οὐ;

Οὕτω μᾶλλον, ἔφη.

Καὶ τὸ μήτε κακὸν ἄρα μήτ' ἀγαθὸν ἐνίστε κακοῦ παρόντος οὕπω κακὸν ἔστιν, ἔστι δ' ὅτε ἤδη [τὸ] τοιοῦτον γέγονεν.

Πάνυ γε.

Οὐκοῦν ὅταν μήπω κακὸν ἢ κακοῦ παρόντος, αὕτη μὲν ἢ παρουσία ἀγαθοῦ αὐτὸ ποιεῖ ἐπιθυμεῖν· ἢ δὲ κακὸν ποιούσα ἀποστερεῖ αὐτὸ τῆς τε ἐπιθυμίας ἅμα καὶ τῆς φιλίας τοῦ ἀγαθοῦ. οὐ γὰρ ἔτι ἔστιν [218] οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθόν, ἀλλὰ κακὸν φίλον δὲ ἀγαθῷ κακὸν οὐκ ἦν.

Οὐ γὰρ οὖν.

Διὰ ταῦτα δῆ φαῖμεν ἂν καὶ τοὺς ἤδη σοφοὺς μηκέτι φιλοσοφεῖν, εἴτε θεοὶ εἴτε ἄνθρωποι εἰσιν οὗτοι· οὐδ' αὖ ἐκείνους φιλοσοφεῖν τοὺς οὕτως ἄγνοιαν ἔχοντας ὥστε κακοὺς εἶναι· κακὸν γὰρ καὶ

“Kesinlikle.”

“Öyleyse, boyanan şey ile sürülen boya renk bakımından aynı şey değil midir?”

“Anlamadım” [D] dedi.

“Şöyle düşün” dedim. “Birisi senin sarı saçlarını üstübeçle boyasaydı, saçın beyaz mı olurdu, yoksa beyaz mı görünürdü?”

“Beyaz görünürdü” dedi.

“Aynı zamanda beyazlık onda bulunurdu.”

“Evet.”

“Ama saçlarının olduğundan daha beyaz olmazdı. Beyazlık saçlarında bulunsa da, saçların ne beyaz olurdu, ne siyah.”

“Doğru.”

“Fakat dostum, saçların yaşlandığında aynen bu rengi alacak, o zaman da [E] saçında bulunan renkle saçının kendi rengi, yani beyazla beyazın bulunuşu, aynı olacak.”

“Olmaz olur mu?”

“İşte sorum da tam olarak bu benim: Bir şeyin bulunduğu şey, yani bulunana sahip olan şey, bulunanla aynı türden bir şey mi olacak? Yoksa bulunan belli bir tarzda bulunduğu olacak, öyle olmadığı ise olmayacak mı?

“Daha ziyade bu şekilde” dedi.

“Öyleyse, *ne iyi ne kötü*, yalnızca kötünün bulunuşundan [*parontos*] ötürü kötüleşir, ama bazen kötüleşir, bazen kötüleşmez.”

“Kesinlikle.”

“Ancak henüz kötü olmadığına, ama kötü onda bulunduğu, kötünün bu bulunuşu ona iyiyi arzular. Ancak onu bizzat kötü yapan şey onu dostluğun ve iyinin arzusundan mahrum bırakır. [218] Çünkü artık o *ne kötü ne iyi* değildir, yalnızca kötüdür. Ve kötü, iyinin dostu olamaz.”

“Yok, olamaz.”

“Bu yüzden artık bilge olanların ister tanrı olsun ister insan olsunlar, bilgeliği sevmediğini söyleyebiliriz. Buna karşın, kötü olacak kadar cahil olanların da bilgeliği sevmediklerini söyleyebiliriz. Çünkü bugüne

ἀμαθῇ οὐδένα φιλοσοφεῖν. λείπονται δὴ οἱ ἔχοντες μὲν τὸ κακὸν τοῦτο, τὴν ἄγνοιαν, μήπω δὲ ὑπ' αὐτοῦ ὄντες ἀγνώμονες μηδὲ ἀμαθεῖς, ἀλλ' ἔτι ἡγούμενοι μὴ εἰδέναι ἃ [B] μὴ ἴσασι διὸ δὴ καὶ φιλοσοφοῦσιν οἱ οὔτε ἀγαθοὶ οὔτε κακοὶ πῶς ὄντες· ὅσοι δὲ κακοί, οὐ φιλοσοφοῦσιν, οὐδὲ οἱ ἀγαθοί· οὔτε γὰρ τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου οὔτε τὸ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου φίλον ἡμῖν ἐφάνη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις. ἢ οὐ μέμνησθε;

Πάνυ γε, ἐφάτην.

Νῦν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, παντὸς μᾶλλον ἐξηυρήκαμεν ὃ ἔστι τὸ φίλον καὶ οὐ. φαμὲν γὰρ αὐτό, καὶ κατὰ τὴν [C] ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ πανταχοῦ, τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθὸν διὰ κακοῦ παρουσίαν τοῦ ἀγαθοῦ φίλον εἶναι.

Παντάπασιν ἐφάτην τε καὶ συνεχωρεῖτην οὕτω τοῦτ' ἔχειν.

Καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ἐγώ πάνυ ἔχαιρον, ὥσπερ θηρευτὴς τις, ἔχων ἀγαπητῶς ὃ ἐθηρευόμεν. κᾶππειτ' οὐκ οἶδ' ὁπόθεν μοι ἀτοπωτάτη τις ὑποψία εἰσηλθεν, ὥς οὐκ ἀληθῇ εἶη τὰ ὁμολογημένα ἡμῖν καὶ εὐθύς ἀχθεσθεῖς εἶπον· Βαβαί, ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, κινδυνεύομεν ὄναρ πεπλουτηκέναι.

[D] Τί μάλιστα; ἔφη ὁ Μενέξενος.

Φοβοῦμαι, ἦν δ' ἐγώ, μὴ ὥσπερ ἀνθρώποις ἀλαζόσι λόγοις τισὶ τοιούτοις [ψευδέσιν] ἐντετυχήκαμεν περὶ τοῦ φίλου.

Πῶς δὴ; ἔφη.

Ὡδε, ἦν δ' ἐγώ, σκοπῶμεν· φίλος ὅς ἂν εἶη, πότερόν ἐστί τῳ φίλος ἢ οὐ;

Ανάγκη, ἔφη.

Πότερον οὖν οὖν οὐδενὸς ἔνεκα καὶ δι' οὐδέν, ἢ ἔνεκά του καὶ διὰ τι;

Ἐνεκά του καὶ διὰ τι.

Πότερον φίλου ὄντος ἐκείνου τοῦ πράγματος, οὐ ἔνεκα φίλος ὁ φίλος τῷ φίλῳ, ἢ οὔτε φίλου οὔτε ἐχθροῦ;

[E] Οὐ πάνυ, ἔφη, ἔπομαι.

Εἰκότως γε, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὥδε ἴσως ἀκολουθήσεις, οἶμαι δὲ καὶ ἐγώ μᾶλλον εἴσομαι ὃ τι λέγω. ὁ κάμνων, νῦν δὴ ἔφαμεν, τοῦ ἱατροῦ φίλος· οὐχ οὕτως;

dek cahil ve aptal bir adamın bilgeliği sevdiği görülmemiştir. Geriye bu kötüye, yani cehalete sahip olan, ama hepten cahil ve aptal olmayan, en azından [B] neyi bilmediğini bildiğini düşünenler kalıyor. Bu nedenle *ne iyi ne de kötüler* bilgeliği severler; ne kötüler bilgeliği sever, ne de iyiler. Daha önceki akıl yürütmemizde ifade ettiğimiz gibi, ne karşıt karşıtın dostudur, ne de benzer benzerin. Hatırladınız mı?”

“Kesinlikle” dediler.

“Öyleyse şimdi” dedim, “Lysis ve Meneksenos, dostun ne olup olmadığını tümüyle ve tamamen anladık. Nitekim onun hakkında şunu söylüyoruz: [C] Ruh bakımından da, beden bakımından da, her durumda, *ne iyi ne kötü*, kötülüğün bulunuşundan dolayı, iyinin dostudur.”

İkisi de bunun böyle olduğuna tümüyle katıldıklarını söylediler.

Peşine düştüğü avı yakalamış başarılı bir avcı gibi tatmin olmuş hissettim. Derken bir anda nereden bilmiyorum içime çok garip bir şüphe düştü. Belki de hemfikir olduğumuz şeyler doğru değildi. Ve derhal panikle “eyvah!” dedim, “Lysis ve Meneksenos, boş bir hayale aldandık!”

[D] “Tam olarak ne söylüyorsun?” dedi Meneksenos.

“Korkarım” dedim, “dostluğu araştırırken bir dolandırıcının tuzağına düşen insanlar gibi aldatıcı akıl yürütmelere düştük.”

“Nasıl?” dedi.

“Şöyle” dedim. “Eğer biri dostsa, birinin dostudur değil mi?”

“Mecburen” dedi.

“Hiçbir şey uğruna ve hiçbir şeyden ötürü mü, yoksa bir şey uğruna ve bir şeyden ötürü mü dost olur insan?”

“Bir şey uğruna ve bir şeyden ötürü.”

“Acaba dostun uğruna dosta dost olduğu bu şeyin dostu olan biri, *ne dost ne düşman* mıdır?”

[E] “Tam anlamadım” dedi.

“Normal” dedim, “ama belki de bu şekilde söylersem, sözlerimi daha iyi takip edebilirsin. Hasta biri hekimin dostudur demiştik, değil mi?”

Ναί.

Οὐκοῦν διὰ νόσον ἔνεκα ὑγείας τοῦ ἱατροῦ φίλος;

Ναί.

Ἦ δέ γε νόσος κακόν;

Πῶς δ' οὐ;

Τί δέ ὑγεία; ἦν δ' ἐγὼ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ οὐδέτερα;

[219] Ἀγαθόν, ἔφη.

Ἐλέγομεν δ' ἄρα, ὥς ἔοικεν, ὅτι τὸ σῶμα, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν <όν>, διὰ τὴν νόσον, τοῦτο δὲ διὰ τὸ κακόν, τῆς ἱατρικῆς φίλον ἐστίν· ἀγαθὸν δὲ ἱατρικὴ ἔνεκα δὲ τῆς ὑγείας τὴν φιλίαν ἢ ἱατρικὴ ἀνήρηται· ἢ δὲ ὑγεία ἀγαθόν. ἢ γάρ;

Ναί.

Φίλον δὲ ἢ οὐ φίλον ἢ ὑγεία;

Φίλον.

Ἦ δὲ νόσος ἐχθρόν.

Πάνυ γε.

[B] Τὸ οὔτε κακόν οὔτε ἀγαθὸν ἄρα διὰ τὸ κακόν καὶ τὸ ἐχθρόν τοῦ ἀγαθοῦ φίλον ἐστὶν ἔνεκα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φίλου.

Φαίνεται.

Ἐνεκ' ἄρα τοῦ φίλου <τοῦ φίλου> τὸ φίλον φίλον διὰ τὸ ἐχθρόν.

Ἐοικεν.

Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤκομεν, ὦ παῖδες, πρόσσχωμεν τὸν νοῦν μὴ ἐξαπατηθῶμεν. ὅτι μὲν γὰρ φίλον τοῦ φίλου τὸ φίλον γέγονεν, ἐὼ χαίρειν, καὶ τοῦ ὁμοίου γε τὸ ὅμοιον φίλον γίγνεται, ὃ ἔφαμεν ἀδύνατον εἶναι· ἀλλ' ὅμως τόδε σκεψώμεθα, [C] μὴ ἡμᾶς ἐξαπατήσῃ τὸ νῦν λεγόμενον. ἢ ἱατρικὴ, φαμέν, ἔνεκα τῆς ὑγείας φίλον.

Ναί.

Οὐκοῦν καὶ ἡ ὑγεία φίλον;

Πάνυ γε.

“Evet.”

“Hastalığı yüzünden ve sağlık için hekime dost olur değil mi?”

“Evet.”

“Hastalık kötüdür, değil mi?”

“Olmaz olur mu?”

“Peki ya sağlık?” dedim, “iyi mi, kötü mü, yoksa ikisi de değil mi?”

[219] “İyi” dedi.

“Zannediyorum ki, *ne iyi ne kötü olan* beden, kötü bir şey yüzünden, yani hastalık nedeniyle hekimliğin dostudur. Hekimlik ise iyi bir şeydir, sağlık için sevilir. Üstelik sağlık da iyidir. Değil mi?”

“Evet.”

“Sağlık dost mu değil mi?”

“Dost.”

“Hastalık ise düşman.”

“Kesinlikle.”

[B] “Demek ki *ne kötü ne iyi*, kötü ve düşmandan ötürü, iyyinin ve dostun uğruna iyyinin dostudur.”

“Belli ki.”

“O halde düşmandan ötürü, dost uğruna dosta dost olur.”

“Öyle görünüyor.”

“Öyleyse” dedim, “yanılmadığımız konusunda dikkatli olalım çocuklar. Dost dostun dostu olduğunda, benzer benzerin dostu haline geliyor, ama bunun imkânsız olduğunu söylemiştik. Ancak incelememiz gereken bir başka nokta daha var, [C] aksi takdirde kendi kendimizi kandırmış oluruz. Hekimliğe sağlık için dost olunduğunu söylemiştik, değil mi?”

“Evet.”

“Sağlık da dost mudur?”

“Kesinlikle.”

Εἰ ἄρα φίλον, ἔνεκά του.

Ναί.

Φίλου γέ τινος δῆ, εἵπερ ἀκολουθήσει τῇ πρόσθεν ὁμολογίᾳ.

Πάνυ γε.

Οὐκοῦν καὶ ἐκεῖνο φίλον αὐτὸ ἔσται ἔνεκα φίλου;

Ναί.

Ἄρ' οὖν οὐκ ἀνάγκη ἀπειπεῖν ἡμᾶς οὕτως ἰόντας, ἢ ἀφικέσθαι ἐπὶ τινα ἀρχήν, ἢ οὐκέτ' ἐπανοίσει ἐπ' ἄλλο φίλον, ἀλλ' ἥξει ἐπ' ἐκεῖνο ὃ ἔστι πρῶτον φίλον, οὐ ἔνεκα καὶ τὰ ἄλλα [D] φαρμέν πάντα φίλα εἶναι;

Ἀνάγκη.

Τοῦτο δῆ ἔστιν ὃ λέγω, μὴ ἡμᾶς τὰ ἄλλα πάντα ἃ εἵπομεν ἐκείνου ἔνεκα φίλα εἶναι, ὥσπερ εἶδωλα ἅττα ὄντα αὐτοῦ, ἐξαπατᾶ, ἢ δ' ἐκεῖνο τὸ πρῶτον, ὃ ὡς ἀληθῶς ἐστὶ φίλον. ἐννοήσωμεν γὰρ οὕτως· ὅταν τίς τι περὶ πολλοῦ ποιῇται, οἷόνπερ ἐνίοτε πατὴρ υἱὸν ἀντὶ πάντων τῶν ἄλλων χρημάτων προτιμᾶ, ὃ δῆ τοιοῦτος ἔνεκα τοῦ τὸν υἱὸν περὶ παντὸς ἡγεῖσθαι ἄρα [E] καὶ ἄλλο τι ἂν περὶ πολλοῦ ποιοῖτο; οἷον εἰ αἰσθάνοιτο αὐτὸν κώνειον πεπωκότα, ἄρα περὶ πολλοῦ ποιοῖτ' ἂν οἶνον, εἵπερ τοῦτο ἡγοῖτο τὸν υἱὸν σώσειν;

Τί μὴν; ἔφη.

Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ ὁ οἶνος ἐνεΐη;

Πάνυ γε.

Ἄρ' οὖν τότε οὐδὲν περὶ πλείονος ποιεῖται, κύλικα κεραμέαν ἢ τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τρεῖς κοτύλας οἴνου ἢ τὸν υἱόν; ἢ ὥδέ πως ἔχει· πᾶσα ἢ τοιαύτη σπουδὴ οὐκ ἐπὶ τούτοις ἐστὶν ἐσπουδασμένη, ἐπὶ τοῖς ἔνεκά του παρασκευαζομένοις, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνῳ, οὐ ἔνεκα πάντα [220] τὰ τοιαῦτα παρασκευάζεται οὐχ ὅτι πολλάκις λέγομεν, ὡς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα χρυσίον καὶ ἀργύριον· ἀλλὰ μὴ οὐδέν τι μᾶλλον οὕτω τό γε ἀληθὲς ἔχη, ἀλλ' ἐκεῖνό ἐστιν ὃ περὶ παντὸς ποιούμεθα, ὃ ἂν φανῇ ὄν, ὅτου ἔνεκα καὶ χρυσίον καὶ πάντα τὰ παρασκευαζόμενα παρασκευάζεται. ἄρ' οὕτως φήσομεν;

Πάνυ γε.

“Eğer dostsa, o da bir şey uğruna.”

“Evet.”

“Bir dostun <uğruna> o zaman, tabii eğer daha önce hemfikir olduğumuz noktayı takip edeceksek.”

“Kesinlikle.”

“Öyleyse bu da dost uğruna dost olacak, değil mi?”

“Evet.”

“Nereye kadar böyle gideceğiz? Bu süreci tüketmemiz, bizi başka bir dosta götürmeyecek olan bir başlangıca, tüm diğer dostların uğruna olduğunu [D] söyleyebileceğimiz bir ilk dosta varmamız gerekmez mi?”

“Gerekir.”

“Söylediğim bu, başka bir şey uğruna olan dostlukların sadece yanulsamalar ve aldatmacalar olduğu, öte yandan ancak bu ilk dostun hakiki dost olduğu. Şöyle düşünelim: Biri birine çok değer verdiğinde, mesela bir baba oğlunu diğer tüm hazinelerden daha değerli saydığında, oğluna her şeyin üstünde değer veren, başka şeylere oğlu için [E] değer veren bir baba olmaz mıydı? Mesela, oğlunun baldıran zehri içtiğini bilseydi ve baba şarabın onu kurtaracağını düşünseydi, şaraba değer vermez miydi?”

“Vermez olur muydu?” dedi.

“Hatta şarap testisi dahi değerli olmaz mıydı?”

“Kesinlikle.”

“Öyleyse babanın gözünde oğlunun değeri ne ise, toprak testi de, üç yudumluk şarap da onun gözünde odur, değil mi? Yoksa şöyle mi? Tüm kaygı, bir şey uğruna başvuru olan araçlara değil, o araçların uğruna kullanıldığı şeyedir. [220] Çoğu zaman altın ve gümüşün bizim için çok değerli olduğunu söylesek de, bu doğru değildir. Çünkü her şeyden önemlisi, altın ve diğer kıymetli eşyalar her şeyden çok değer verdiğimiz bir başka şeyin, bizim tarafımızdan elde edilmesi için birer araçtır. Böyle söyleyebilir miyiz?”

“Kesinlikle.”

Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ φίλου ὁ αὐτὸς λόγος; ὅσα γὰρ φαμεν φίλα εἶναι ἡμῖν [B] ἔνεκα φίλου τινὸς ἑτέρου, ῥήματι φαινόμεθα λέγοντες αὐτό· φίλον δὲ τῷ ὄντι κινδυνεύει ἐκεῖνο αὐτὸ εἶναι, εἰς ὃ πᾶσαι αὐταὶ αἱ λεγόμεναι φιλῖαι τελευτῶσιν.

Κινδυνεύει οὕτως, ἔφη, ἔχειν.

Οὐκοῦν τό γε τῷ ὄντι φίλον οὐ φίλου τινὸς ἔνεκα φίλον ἐστίν;

Ἀληθῆ.

Τοῦτο μὲν δὴ ἀπήλλακται, μὴ φίλου τινὸς ἔνεκα τὸ φίλον φίλον εἶναι· ἀλλ' ἄρα τὸ ἀγαθὸν ἐστὶ φίλον;

Ἐμοιγε δοκεῖ.

Ἄρ' οὖν διὰ τὸ κακὸν τὸ [C] ἀγαθὸν φιλεῖται, καὶ ἔχει ὧδε· εἰ τριῶν ὄντων ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ μήτε ἀγαθοῦ μήτε κακοῦ, τὰ δύο λειφθείη, τὸ δὲ κακὸν ἐκποδὼν ἀπέλθοι καὶ μηδενὸς ἐφάπτοιτο μήτε σώματος μήτε ψυχῆς μήτε τῶν ἄλλων, ἃ δὴ φαμεν αὐτὰ καθ' αὐτὰ οὔτε κακὰ εἶναι οὔτ' ἀγαθὰ, ἄρα τότε οὐδὲν ἂν ἡμῖν χρήσιμον εἴη τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἄχρηστον ἂν γεγονὸς εἴη; εἰ γὰρ μηδὲν ἡμᾶς ἐπιβλάπτει, οὐδὲν ἂν [D] οὐδεμιᾶς ὠφελείας δεοίμεθα, καὶ οὕτω δὴ ἂν τότε γένοιτο κατάδηλον ὅτι διὰ τὸ κακὸν τὰγαθὸν ἠγαπῶμεν καὶ ἐφιλοῦμεν, ὥς φάρμακον ὃν τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν, τὸ δὲ κακὸν νόσημα· νοσήματος δὲ μὴ ὄντος οὐδὲν δεῖ φαρμάκου. Ἄρ' οὕτω πέφυκέν τε καὶ φιλεῖται τὰγαθὸν διὰ τὸ κακὸν ὑφ' ἡμῶν, τῶν μεταξύ ὄντων τοῦ κακοῦ τε καὶ τὰγαθοῦ, αὐτὸ δὲ ἑαυτοῦ ἔνεκα οὐδεμίαν χρεῖαν ἔχει;

Ἐοικεν, ἢ δ' ὅς, οὕτως ἔχειν.

Τὸ ἄρα φίλον ἡμῖν ἐκεῖνο, εἰς ὃ [E] ἐτελεύτα πάντα τὰ ἄλλα—ἔνεκα ἑτέρου φίλου φίλα ἔφαμεν εἶναι ἐκεῖνα—οὐδὲν [δὲ] τούτοις ἔοικεν. ταῦτα μὲν γὰρ φίλου ἔνεκα φίλα κέκληται, τὸ δὲ τῷ ὄντι φίλον πᾶν τοῦναντίον τούτου φαίνεται πεφυκός· φίλον γὰρ ἡμῖν ἀνεφάνη ὃν ἐχθροῦ ἔνεκα· εἰ δὲ τὸ ἐχθρὸν ἀπέλθοι, οὐκέτι, ὥς ἔοικ', ἔσθ' ἡμῖν φίλον.

Οὐ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὥς γε νῦν λέγεται.

Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς Διός, ἐὰν τὸ κακὸν ἀπόληται, οὐδὲ [221] πεινῇ ἔτι ἔσται οὐδὲ διψῇ οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων; ἢ πείνῃ μὲν ἔσται, ἐάνπερ ἀνθρωποὶ τε καὶ τᾶλλα ζῶα ἦ, οὐ μέντοι βλαβερά γε; καὶ δίψα δὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι, ἀλλ' οὐ κακαί, ἅτε τοῦ κακοῦ ἀπολωλότες; ἢ γελοῖον τὸ ἐρώτημα, ὃ τί ποτ' ἔσται

“Dostluk için de aynı açıklama geçerli değil mi? Dostun bizim için [B] başka bir dost uğruna dost olduğunu söylesek de, bu sadece lafta böyledir. Gerçek dostluk, tüm bu sözde dostlukların nihai noktasıdır.”

“Herhalde” dedi, “öyle.”

“Öyleyse bir dost uğruna olan dost, gerçek dost değildir.”

“Doğru.”

“Dostun bir dost uğruna dost olduğu fikrini geçtik. Peki, iyi dost mudur?”

“Bana öyle geliyor.”

“Peki, iyi kötüden dolayı mı [C] sevilir? Yani şöyle mi? Daha demin üç şeyden söz ettik, yani iyi, kötü ve *ne iyi ne kötü*. İkisi duruyordu, kötü ise ayakaltından çekilmiş ve hiçbir şeyi etkilememiştii, ne bedeni ne ruhu ne de kendi başına *ne iyi ne kötü* olduğunu söylediğimiz başka şeyleri. Peki, o zaman iyi bizim için bir şeye yaramaz, kullanışsız bir şey olmaz mıydı? Öyle ya, eğer hiçbir şey bize zarar vermezse, hiçbir [D] faydalı şeye de ihtiyaç duymayız ve bu şekilde, iyiyi kötüden ötürü aradığımız ve sevdiğimiz ortaya çıkar, iyinin kötünün ilacı olması, kötünün ise hastalık olması gibi; ama hastalık yoksa ilaç da gerekmez. İyi ve kötü arasında olan bizler, iyiyi kötüden ötürü severiz ve bu nedenle iyi kendi başına hiçbir şey için yararlı değildir, öyle değil mi?

“Öyle görünüyor.” dedi.

“O halde bizim için dost, [E] diğerlerinin (onların başka bir dost uğruna dost olduğunu söylemiştik) hepsinin nihai noktası, bunların hiçbirine benzemez. Çünkü bunlara “dost uğruna dostlar” denir, gerçek dostun ise, belli ki, bunun tamamen tersi bir doğası vardır; zira bizim için dostun düşmanlık uğruna olduğu ortaya çıktı; ama eğer düşman ortadan kalkarsa, görünen o ki, bizim için dost da kalmaz.

“Öyle görünüyor” dedi, “en azından şu ana dek söylediklerimiz açısından.”

“Acaba” dedim, “kötülük ortadan kalktığında, açlık ve susuzluk da ortadan kalkacak mı? [221] Ya da insan ve diğer hayvanlar var olduğu sürece açlık da var olacak, ama kimseye zarar vermeyecek mi? Susuzluk ve diğer tüm arzular, kötülük ortadan kalkmış olacağı için, artık kötü olmayacaklar mı? Bu koşullar altında neyin olup neyin

τότε ἢ μὴ ἔσται; τίς γὰρ οἶδεν; ἀλλ' οὖν τόδε γε ἴσμεν, ὅτι καὶ νῦν ἔστι πεινῶντα βλάπτεσθαι, ἔστι δὲ καὶ ὠφελεῖσθαι. ἢ γάρ;

Πάνυ γε.

Οὐκοῦν καὶ διψῶντα καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων [B] πάντων ἐπιθυμοῦντα ἔστιν ἐνίοτε μὲν ὠφελίμως ἐπιθυμεῖν, ἐνίοτε δὲ βλαβερώς, ἐνίοτε δὲ μηδέτερα;

Σφόδρα γε.

Οὐκοῦν ἐὰν ἀπολλύηται τὰ κακά, ἃ γε μὴ τυγχάνει ὄντα κακά, τί προσήκει τοῖς κακοῖς συναπόλλυσθαι;

Οὐδέν.

Ἔσονται ἄρα αἱ μῆτε ἀγαθαὶ μῆτε κακαὶ ἐπιθυμίαι καὶ ἐὰν ἀπόληται τὰ κακά.

Φαίνεται.

Οἷόν τε οὖν ἔστιν ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐρῶντα τούτου οὐ ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ μὴ φιλεῖν;

Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

Ἔσται ἄρα καὶ τῶν κακῶν ἀπολομένων, ὥς ἔοικε, φίλ' ἅττα.

[C] Ναί.

Οὐκ ἂν, εἴ γε τὸ κακὸν αἴτιον ἦν τοῦ φίλον τι εἶναι, οὐκ ἂν ἦν τούτου ἀπολομένου φίλον ἕτερον ἐτέρῳ. αἰτίας γὰρ ἀπολομένης ἀδύνατόν που ἦν ἔτ' ἐκεῖνο εἶναι, οὐ ἦν αὕτη ἡ αἰτία.

Ὅρθῶς λέγεις.

Οὐκοῦν ὠμολόγηται ἡμῖν τὸ φίλον φιλεῖν τι καὶ διὰ τι· καὶ ᾤθημεν τότε γε διὰ τὸ κακὸν τὸ μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν τὸ ἀγαθὸν φιλεῖν;

[D] Αληθῆ.

Νῦν δέ γε, ὥς ἔοικε, φαίνεται ἄλλη τις αἰτία τοῦ φιλεῖν τε καὶ φιλεῖσθαι.

Ἔοικεν.

Ἄρ' οὖν τῷ ὄντι, ὥσπερ ἄρτι ἐλέγομεν, ἡ ἐπιθυμία τῆς φιλίας αἰτία, καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν φίλον ἐστὶ τούτῳ οὐ ἐπιθυμεῖ καὶ τότε ὅταν ἐπιθυμῇ, ὃ δὲ τὸ πρότερον ἐλέγομεν φίλον εἶναι, ὅθλος τις ἦν, ὥσπερ ποίημα μακρὸν συγκείμενον;

olmayacağını sormak gülünç mü yoksa? Kim bilir? Fakat şunu biliyoruz: Aklıktan zarar görmek kadar, ondan faydalanmak da mümkündür. Doğru mu?”

“Kesinlikle.”

“Ve susuzluğun ya da başka herhangi bir arzunun [B] bazen birinin yararına, bazen de zararına ve bazen de ne yararına ne zararına olduğu doğru değil mi?”

“Elbette.”

“Ve eğer kötü şeyler ortadan kalkarsa, kötü olmayan şeylerin de onlarla birlikte ortadan kalkması gerekir mi?”

“Hayır, gerekmez.”

“Yani kötü şeyler ortadan kaldırılrsa bile, *ne iyi ne kötü* olan arzular var olmaya devam edebilir.”

“Öyle görünüyor.”

“Bir şeyi arzulayan ve ona âşık olan biri, arzuladığı ve âşık olduğu şeyi sevmeyebilir mi?”

“Bana pek öyle görünmedi.”

“Yani kötü ortadan kalksa bile, görünen o ki, dostluk var olmaya devam edecek.”

[C] “Evet.”

“Bu imkânsız, eğer dostluğun nedeni kötülük olsaydı, kötülük ortadan kalktığında, dostluğun da ortadan kalkması gerekirdi. Bir neden ortadan kalktığında, onun sonucu da artık var olamaz.”

“Doğru [orthôs] söylüyorsun.”

“Oysa biz dostun bir şeye bir şeyden ötürü dost olduğunda ve *ne iyi ne kötü* olanın da kötüden ötürü iyiye dost olduğunda anlaşmamış mıydık?”

[D] “Doğru.”

“Ama şimdi başka bir sevme ve sevilme nedeniyle karşı karşıyayız.”

“Öyle görünüyor.”

“Öyleyse, söyleyebildiğimiz gibi, gerçek dostluğun nedeni arzu, arzu eden de arzu edilene onu arzu ettiği zaman dost, daha önce dost olduğunu söylediklerimiz kötü dizilmiş bir şiir gibi laf kalabalığı olmasın?”

Κινδυνεύει, ἔφη.

Ἀλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, τό γε ἐπιθυμοῦν, [Ε] οὐ ἂν ἐνδεὲς ᾦ, τούτου ἐπιθυμεῖ ἢ γάρ;

Ναί.

Τὸ δ' ἐνδεὲς ἄρα φίλον ἐκείνου οὐ ἂν ἐνδεὲς ᾦ;

Δοκεῖ μοι.

Ἐνδεὲς δὲ γίγνεται οὐ ἂν τι ἀφαιρῇται.

Πῶς δ' οὐ;

Τοῦ οἰκείου δὴ, ὡς ἔοικεν, ὃ τε ἔρως καὶ ἡ φιλία καὶ ἡ ἐπιθυμία τυγχάνει οὔσα, ὡς φαίνεται, ὧ Μενέξενέ τε καὶ Λύσι.

Συνεφάτην.

Ὑμεῖς ἄρα εἰ φίλοι ἐστὸν ἀλλήλοις, φύσει πη οἰκεῖοί ἐσθ' ὑμῖν αὐτοῖς.

Κομιδῇ, ἐφάτην.

[222] Καὶ εἰ ἄρα τις ἕτερος ἑτέρου ἐπιθυμεῖ, ἦν δ' ἐγώ, ὧ παῖδες, ἡ ἐρᾶ, οὐκ ἂν ποτε ἐπεθύμει οὐδὲ ἦρα οὐδὲ ἐφίλει, εἰ μὴ οἰκεῖός πη τῷ ἐρωμένῳ ἐτύγχανεν ὧν ἡ κατὰ τὴν ψυχὴν ἡ κατὰ τι τῆς ψυχῆς ἡθὸς ἡ τρόπους ἡ εἶδος.

Πάνυ γε, ἔφη ὁ Μενέξενος· ὁ δὲ Λύσις ἐσίγησεν.

Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. τὸ μὲν δὴ φύσει οἰκεῖον ἀναγκαῖον ἡμῖν πέφανται φιλεῖν.

Ἐοικεν, ἔφη.

Ἀναγκαῖον ἄρα τῷ γνησίῳ ἐραστῇ καὶ μὴ προσποιήτῳ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν παιδικῶν. [Β] ὁ μὲν οὖν Λύσις καὶ ὁ Μενέξενος μόγισ πῶς ἐπενευσάτην, ὁ δὲ Ἰπποθάλης ὑπὸ τῆς ἡδονῆς παντοδαπὰ ἠφίει χρώματα.

Καὶ ἐγὼ εἶπον, βουλόμενος τὸν λόγον ἐπισκέψασθαι, Εἰ μὲν τι τὸ οἰκεῖον τοῦ ὁμοίου διαφέρει, λέγοιμεν ἂν τι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὧ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, περὶ φίλου, ὃ ἔστιν· εἰ δὲ ταῦτόν τυγχάνει ὄν ὁμοῖόν τε καὶ οἰκεῖον, οὐ ῥᾶδιον ἀποβαλεῖν τὸν πρόσθεν λόγον, ὡς οὐ τὸ ὁμοῖον τῷ ὁμοίῳ κατὰ τὴν ὁμοιότητα ἄχρηστον· τὸ δὲ ἄχρηστον φίλον [C] ὁμολογεῖν πλημμελές. βούλεσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδὴ ὥσπερ μεθύομεν ὑπὸ τοῦ λόγου, συγχωρήσωμεν καὶ φῶμεν ἕτερόν τι εἶναι τὸ οἰκεῖον τοῦ ὁμοίου;

“Herhalde” dedi.

“Ama yine de” dedim, “arzu eden, [E] kendisinde eksik olan bir şeyi arzular. Değil mi?”

“Evet.”

“Ve bir eksiği olan, o eksiğin dostudur.”

“Bence de.”

“Eksik haline gelen şey ise birinden alınandır.”

“Kesinlikle.”

“O zaman, görünen o ki, insan aşkıta, dostlukta ve arzuda kendine uygun olanı arar değil mi Meneksenos ve Lysis?”

Onayladılar.

“Ve eğer siz ikiniz birbirinizle dostsanız, doğalarınız arasındaki uygunluk sayesinde.”

“Şüphesiz” dediler.

[222] “Ve eğer biri bir başkasını arzularsa” dedim, “çocuklar, ya da ona âşık olursa, sevdiğine ruh ya da ruhun bir karakteri ya da yönü ya da biçimi bakımından uygun değilse, <sevgilisi> hiçbir zaman onu arzulamış ya da sevmiş olamaz.”

“Kesinlikle!” dedi Meneksenos, Lysis ise sessiz kaldı.

“Pekâlâ” dedim. “Doğamıza uygun olanı ister istemez severiz.”

“Öyle görünüyor.” dedi.

“Öyleyse sahici seveni ve yapmacık olmayanı sevgilisi de sevecektir mutlaka.” [B] Lysis ve Meneksenos bir süre sessiz kaldılar, Hippotales ise zevkten dört köşe oldu.

Ben de akıl yürütmemizi tekrar gözden geçirmek istediğimi söyledim, “bana göre, Lysis ve Meneksenos, eğer uygun ve benzer arasında bir fark varsa, o zaman dostun ne olduğunu söyleyebiliriz. Ama eğer uygun ve benzer aynı şeylerse önceki iddiayı, yani benzerin benzere benzerlik bakımından yararsız olduğunu, çürütmek kolay olmayacak. Dostun işe yaramaz bir şey olduğunda [C] hemfikir olmak da boşuna olacak. Dilerseniz” dedim, “madem bu tartışma adeta kafamızı güzel yaptı, uygunla benzerin başka şeyler olduğunda anlaşılmaz, ne dersiniz?”

Πάνυ γε.

Πότερον οὖν καὶ τὰγαθὸν οἰκεῖον θήσομεν παντί, τὸ δὲ κακὸν ἀλλότριον εἶναι; ἢ τὸ μὲν κακὸν τῷ κακῷ οἰκεῖον, τῷ δὲ ἀγαθῷ τὸ ἀγαθόν, τῷ δὲ μήτε ἀγαθῷ μήτε κακῷ τὸ μήτε ἀγαθὸν μήτε κακόν;

Οὕτως ἐφάτην δοκεῖν σφίσιν ἕκαστον ἐκάστω οἰκεῖον εἶναι.

Πάλιν [D] ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὦ παῖδες, οὓς τὸ πρῶτον λόγους ἀπεβαλόμεθα περὶ φιλίας, εἰς τούτους εἰσπεπτώκαμεν· ὁ γὰρ ἄδικος τῷ ἀδίκῳ καὶ ὁ κακὸς τῷ κακῷ οὐδὲν ἦττον φίλος ἔσται ἢ ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ.

Ἔοικεν, ἔφη.

Τί δέ; τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ οἰκεῖον ἂν ταυτόν φῶμεν εἶναι, ἄλλο τι ἢ ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνον φίλος;

Πάνυ γε.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γε ὠόμεθα ἐξελέγξαι ἡμᾶς αὐτούς· ἢ οὐ μέμνησθε;

Μεμνήμεθα.

[E] Τί οὖν ἂν ἐτι χρησαίμεθα τῷ λόγῳ; ἢ δῆλον ὅτι οὐδέν; δέομαι οὖν, ὥσπερ οἱ σοφοὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, τὰ εἰρημμένα ἅπαντα ἀναπεμπάσασθαι. εἰ γὰρ μήτε οἱ φιλοῦμενοι μήτε οἱ φιλοῦντες μήτε οἱ ὅμοιοι μήτε οἱ ἀνόμοιοι μήτε οἱ ἀγαθοὶ μήτε οἱ οἰκεῖοι μήτε τὰ ἄλλα ὅσα διεληλύθαμεν—οὐ γὰρ ἔγωγε ἐτι μέμνημαι ὑπὸ τοῦ πλήθους—ἀλλ' εἰ μηδὲν τούτων φίλον ἐστίν, ἐγὼ μὲν οὐκέτι ἔχω τί λέγω.

[223] Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν νῷ εἶχον ἄλλον ἤδη τινὰ τῶν πρεσβυτέρων κινεῖν· καὶ τα, ὥσπερ δαίμονές τινες, προσελθόντες οἱ παιδαγωγοί, ὃ τε τοῦ Μενεξένου καὶ ὁ τοῦ Λύσιδος, ἔχοντες αὐτῶν τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλουν καὶ ἐκέλευον αὐτοὺς οἴκαδε ἀπιέναι· ἤδη γὰρ ἦν ὁψέ. τὸ μὲν οὖν πρῶτον καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ περιεστῶτες αὐτοὺς ἀπηλαύνομεν· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἐφρόντιζον ἡμῶν, ἀλλ' ὑποβαρβαρίζοντες ἡγανάκτουν τε καὶ οὐδὲν ἦττον ἐκάλουν, ἀλλ' ἐδόκουν [B] ἡμῖν ὑποπεπωκότες ἐν τοῖς Ἑρμαίοις ἀποροὶ εἶναι προσφέρεσθαι, ἡττηθέντες οὖν αὐτῶν διελύσαμεν τὴν συνουσίαν. ὅμως δ' ἔγωγε ἤδη ἀπιόντων αὐτῶν, Νῦν μὲν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Λύσι τε καὶ Μενέξενε, καταγέλαστοι γεγόναμεν ἐγώ τε, γέρων ἀνὴρ, καὶ ὑμεῖς. ἐροῦσι γὰρ οἶδε ἀπιόντες ὥς οἴομεθα ἡμεῖς ἀλλήλων φίλοι εἶναι—καὶ ἐμὲ γὰρ ἐν ὑμῖν τίθημι—οὐπω δὲ ὃ τι ἐστὶν ὁ φίλος οἶοί τε ἐγενόμεθα ἐξευρεῖν.

“Kesinlikle.”

“Ve iynin herkese uygun olduğunu varsayalım, kötü de herkese aykırı olan olsun. Öyleyse kötü kötüye, iyi iyiye ve *ne iyi ne kötü* olan da *ne iyi ne kötü* olana uygundur, değil mi?”

İkisi de onlara da öyle göründüğünü, yani her birinin her birine uygun olduğunu söyledi.

“İşte yine” [D] dedim, “çocuklar, dostluk hakkında ilk başta reddettiğimiz akıl yürütmeye geri döndük. Çünkü bu akıl yürütmeye göre iyi ancak iynin, kötü ancak kötünün ve eğri de ancak eğrinin dostu olabilir.”

“Öyle görünüyor.” dedi.

“Peki sonra? Eğer iynin uygun olan olduğunu söylersek, iyi yalnız iyi olanın dostudur demiş olmaz mıyız?”

“Oluruz.”

“Fakat bizzat bunu da çürüttüğümüzü düşünmüştük. Yoksa hatırlamıyor musunuz?”

“Hatırlıyoruz.”

[E] “Peki, öyleyse neden hâlâ peşinden koşalım bu akıl yürütmenin? Mahkemelerdeki konuşmacılar gibi, söylediklerimizi toparlamama izin verin öyleyse. Eğer sevenler de, sevilenler de, benzerler de, benzemezler de, iyiler de, uygunlar da... sözünü ettiğimiz hiçbir şey ve hatırlamadığım daha niceleri dost değilse; eğer bunların hiçbirisi dost değilse, benim söyleyecek bir şeyim kalmadı demektir.”

[223] Bunu söyledikten sonra, oradaki yaşlı adamlardan birini harekete geçirme fikrim vardı. Ama sonra Meneksenos ve Lysis’in lalaları onların küçük kardeşlerini de yanlarına almış, bir tür ilahi aracı gibi yanımıza gelerek, eve dönme vaktinin geldiğini söylediler. Vakit de epey geç olmuştu. İlk başta topluca onları başımızdan savmayı denedik, ama bize aldırış bile etmediler ve yabancı aksanlarıyla sinirli bir biçimde küçük efendilerini çağdırmaya devam ettiler. Hermaia’da çok fazla içtiklerinden onlarla başa çıkmanın zor olacağını düşündük, bu yüzden sohbetimizi bitirip, dağıldık. Giderayak “Lysis ve Meneksenos,” dedim, “ben yaşlı adam ve siz ikiniz, iyi madara olduk. Buradaki insanlar arkamızdan *birbirinin dostları olduğunu söyleyen* (ki ben kendimi sizinle dost olarak görüyorum) *adamlara bir bakın, daha dost nedir onu bilemiyorlar* diyecekler.”

LYSİS

PLATON

Lysis ya da "Dostluk Üzerine" Platon'un erken dönem diyalogları arasında sayılır. Hatta Antikçağın ünlü felsefe tarihçisi Diogenes Laertios'a bakılırsa, *Lysis*'i Sokrates okumuş ve "bu çocuk da bana amma yalan söyletmiş" demiş. Diyalogun konusu dostluktur ve bu dönem diyaloglarının çoğunda olduğu gibi tartışmanın konusu karara bağlanmaz. Ancak, argümanların gücü ve tartışmanın derinliği bakımından *Lysis*, felsefe tarihinin temel taşlarından biridir.

ISBN : 978-605-7768-08-7



10 ₺ (K.D.V.'den muaftır)

 pinhanyayincilik.com
 [/pinhanyayincilik](https://www.facebook.com/pinhanyayincilik)
 [/pinhankitap](https://twitter.com/pinhankitap)